

SVATOKOPECKÁ ROČENKA 2020

Z obsahu:

Úvodní slovo

Komise městské části Svatý Kopeček

Ze života na Svatém Kopečku

Z akcí na Svatém Kopečku

Svatokopecká výročí

Z historie

Vzpomínka

Svatý Kopeček v díle malířů a grafiků

Olomouc 2021

Komise městské části č. 25 – Svatý Kopeček

Mgr. Michal Krejčí, předseda

731 058 206, michal.krejci.olomouc@centrum.cz

Adresa pro písemnou korespondenci:

Magistrát města Olomouce

Oddělení komisí městských částí a detašovaných pracovišť

Komise městské části č. 25 – Svatý Kopeček

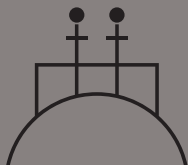
Horní náměstí č. p. 583, 779 11 Olomouc

Adresa pro elektronickou korespondenci:

e-mail: kmc25@olomouc.eu

<https://www.olomouc.eu>

Fotografie na první straně obálky: *Quiczalova vila, současný stav, foto Daniel Berka.*

Redakce: Jana Krejčová (ed.), PhDr. Martin Kučera, František Prášil

Za obsah příspěvků odpovídají autoři

Vydalo statutární město Olomouc

a Komise městské části č. 25 – Svatý Kopeček, 2021

Grafická úprava: Jana Krejčová

Příprava pro tisk Typografický design Zdeňka Pospíšilová, tisk RV DESIGN,

www.rvdesign.cz

© Texty: Jan Andres ml., Jan Andres st., Ilona Andrýsková, Marta Čapková,
Petr Fiala, Michal Krejčí, Jana Krejčová, Martin Kučera, Michaela L. Nováková,
František Prášil, Petr Pudil, Jan Řezníček, 2021

© Fotografie: Daniel Berka, Člověk a Víra, Petr Fiala, Michaela Gavlaková, Martin
Kučera, Olga Němcová, 2021

ISBN: 978-80-88408-02-4

Úvodní slovo | 3

Komise městské části Svatý Kopeček v roce 2020 | 3

Shrnutí událostí za rok 2020 | Michal Krejčí | 3

Ze života na Svatém Kopečku v roce 2020 | 9

Ze života školy / Ilona Andrášková | 9

Zpráva o činnosti Tělocvičné jednoty Sokol Svatý Kopeček v roce 2020 |

Petr Pudil, Marta Čapková, František Prášil | 13

Klub seniorů Olomouc-Svatý Kopeček | Petr Fiala | 17

Zvykáme si u nás na to, že k životu patří jak radost, tak smutek... |

Jan Řezníček | 19

Sestry premonstrátky v roce 2020 | Michaela L. Nováková | 20

To vám byl těžký rok... | 21

Z akcí na Svatém Kopečku v roce 2020 | 23

Muzeum jako živý prostor | Expozice s úctou k duchovním i historickým hodnotám |

Rozhovor vedli Martin Kučera a Jana Krejčová | 23

Svatokopecká výročí v roce 2020 | 28

150 roků poštovního úřadu na Svatém Kopečku | Jan Andres ml. a Jan Andres st. | 28

50 roků od úmrtí Stanislava Menšíka | Jan Andres ml. a Jan Andres st. | 32

Jiná svatokopecká výročí | Jana Krejčová | 33

Z historie | 35

Čestní občané Svatého Kopečka | Jana Krejčová | 35

Ve světle vánoční nálady. Z historie oslav sv. Mikuláše, Vánoc a sv. Silvestra na

Svatém Kopečku | Jana Krejčová | 41

Nejstarší občané v roce 2020 | 53

Vzpomínka | 53

Kamarádství až za hrob | 53

Quiczalova vila | Jana Krejčová | 54

Různé | 58

Nové publikace | 58

Svatý Kopeček: Dějiny obce a městské části | František Prášil | 58

Náš Bernard. Směřuji k Bohu a Bůh je láska | Martin Kučera | 58

Dodatek k příspěvku *150 roků poštovního úřadu na Svatém Kopečku* | Jana Krejčová | 58

Dodatek k článku *Jan Fabel, řezbář a pozlacovač na Svatém Kopečku u Olomouce* | Jana Krejčová | 59

Nálezy ze soukromé zahrady | 60

Errata | 60

Svatý Kopeček v díle malířů a grafiků | 3. strana obálky

Adolf Kašpar | Jana Krejčová | 3. strana obálky

Již neexistující jabloň z Frühaufovy zahrady, foto Olga Němcová.

Vážení svatokopečtí občané,

Svatokopecká ročenka se stala již tradičním prvkem našich domovů. Jak se stalo pravidlem, přináší nejen zprávy o činnosti komise místní části, ale i zajímavé počtení ve formě oddechových, popularizačních i odborně zaměřených statí. V ročence se ohlížíme za rokem 2020, který byl nesmírně obtížný ve všech rovinách. Přísná vládní nařízení proti šíření pandemie měla samozřejmě negativní dopad i na řadu plánovaných akcí na Svatém Kopečku. Přestože pandemie naši společnost paralyzovala, přinesla zároveň i prostor k zastavení se, přemýšlení...

V těžkém období práce naší KMČ neustala. Členové se pravidelně scházeli prostřednictvím online komunikace. Jakmile to bylo z hygienických opatření možné, začali jsme opět pracovat v klubové místnosti budovy bývalé školy.

V úvodním textu přinášíme shrnutí činnosti KMČ Svatý Kopeček, následují příspěvky, které informují o dění v místní škole a o aktivitách místních spolků a institucí (Sokol, Klub seniorů, Domov sv. Anežky, Kongregace sester premonstrátek, Zoo). Dále se zde můžete začíst do celého rozhovoru s kurátory a autory koncepce nového Svatokopeckého muzea, jehož krátký výňatek vyšel již ve Svatokopeckých novinách. Rok 2020 opět přinesl různá výročí, která si v ročence připomínáme (poštovní úřad, Stanislav Menšík aj.). V historické části přinášíme přehled čestných občanů Svatého Kopečka a do minulosti se ohlížíme i tématem oslav sv. Mikuláše, Vánoc a sv. Silvestra. Jako v minulých číslech i nyní pokračujeme představením zajímavé architektury na Svatém Kopečku. Zvolena byla Quizcalova vila, jejíž snímek má zvláštní až tajemnou atmosféru. Posuďte sami. Přejeme Vám příjemné počtení a děkujeme všem, kteří se na vydání ročenky jakýmkoliv způsobem podíleli.

Vaše redakce

Komise městské části Svatý Kopeček v roce 2020

Shrnutí událostí za rok 2020

Začátek roku byl v komisi městské části č. 25 – Svatý Kopeček věnován vyhodnocení činnosti roku uplynulého a plánům na nastávající období. Mezi prioritní úkoly KMČ v roce 2020 patřily příprava a realizace projektu estetizace (v první fázi okolí domu na Sadovém náměstí č. 7, řešení objektu na Kříčkově ulici č. 4 a 3) a příprava koncepčního řešení celého Sadového náměstí.

Současný stav území **Sadového náměstí** nevyhovuje významu daného místa a požadavkům na jeho využití. Studie obnovy Sadového náměstí na Svatém Kopečku, zpracovaná útvarem hlavního architekta města, byla připravena v srpnu 2020. Jejím cílem je revitalizace Sadového náměstí a navazujícího prostoru kolem kostela Navštívení Panny Marie s důrazem na návrh obnovy zeleně a cestní sítě včetně příležitostí pro posezení a odpočinek.

V první etapě jsou plánovány tyto práce:

Vznosná novorenesanční budova na Sadovém náměstí č. 7, postavená v roce 1904 jako škola, je v současnosti využívána coby prodejna potravin, pošta, pobočka Knihovny města Olomouce, ordinace lékařů, služebna Městské policie Olomouc a je v ní společenská místnost a také kancelář magistrátu. Do prostoru před ní jsou navrženy nové obrubníky a úprava průjezdu, úprava předzahrádky budovy (trávník, obrubníky, boční zídky, výsadba keřů v okolí jímky).

U bočního traktu budovy se vstupem do prodejny potravin půjde o vytyčení a úpravu hranice pozemku s novým plotem a výsadbou živého plotu, vydláždění žulovou kostkou, vybudování nového přístupu do prodejny s rampou a zábradlím.

V zadním traktu budovy s dvorem bude obnovena travnatá plocha, proběhne výsadba stromů a keřů a nově bude založen trávník na Dvorského ulici. Na západní straně budovy (tzv. Mexiko) bude prostor vydlážděn žulovými kostkami a bude odstraněna brána.

K tomuto výčtu byl později přiřazen požadavek města na přesun kontejnerů na Sadovém náměstí do nově budovaného prostranství na pozemek za prodejnu a vysazení keřů pro odclonění kontejnerů a přesun vývěsek na místo ke zdi sousedící s budovou Lesů ČR, s.p.

Zajištění finančních prostředků na tuto realizaci bylo náročné, v této věci probíhala řada jednání s magistrátními odbory. Na základě těchto konzultací bylo přistoupeno k jejich přesouvání a slučování tak, aby finanční krytí stavby bylo reálné.

Hned v prvních dnech roku 2020 vypracovala a přeložila firma Zahrada Olomouc plány asanací dřevin a konstrukcí, návrh jejich nového řešení a rozpočet nákladů. V této souvislosti byla zahájena jednání s Petrem Frühaufem, majitelem pozemku sousedícího s pozemkem města Olomouce na Sadovém náměstí č. 7, kterého se projekt estetizace týká. V průběhu roku byl projekt konzultován a upravován. Ještě před započatím jeho realizace bylo žulovými kostkami vydlážděno místo před sousoším sv. Jana Nepomuckého, ve kterém se zadržovala voda. Brigádnicky byl za souhlasu P. Frühaufa částečně vyčištěn jeho pozemek, který dlouhá léta nepřispívá k dobrému pocitu z naší místní části. Zúčastněným dobrovolníkům komise děkuje za pomoc. Bioodpad byl odvezen na náklady KMČ, zbývající kapacita automobilu byla nabídnuta obyvatelům v rámci biosběrové soboty, akce se uskutečnila 30. května 2020. Ostatní odpadový materiál (především stavební odpad) bude znovu řešen dle domluvy až později. Celý projekt, který měl zahrnovat úpravu soukromého pozemku na základě smlouvy s městem, byl ze strany majitele zatím pozastaven.

Již v březnu 2020 přišla KMČ v rámci koronavirových škrtů o část financí určených na estetizaci a realizace plánovaných prací se musela přesunout do následujícího roku. Potvrzení o maximální výši příspěvku na estetizaci ve výši 150 tisíc korun bylo potvrzeno v květnu. Jen pro srovnání – dokončený projekt estetizace na Svatém Kopečku počítá s realizačními výdaji přes 1,3 mil. Kč. Plánované práce byly rozděleny dle priorit, aby se mohlo začít s jejich realizací. Nicméně komise požádala Radu města Olomouce o zajištění finančních prostředků na realizaci celého projektu, a to buď z programu estetizace (2019 – 2022) či z jiných zdrojů. Veřejná diskuze k zadání „Studie obnovy Sadového náměstí na Svatém Kopečku“ se měla konat 1. října 2020. Bohužel v souvislosti s opatřeními kvůli pandemii koronaviru byla akce zrušena.

V posledních letech byla vznesena řada návrhů na rekonstrukci a následné využití dosud prázdného **objektu na Kříčkově ulici č. 4**, která vyvolala náročná jednání a připomínkování nejen na odborech magistrátu, ale i v KMČ a spolcích, které o zprovoznění budovy dlouhodobě usilují. K důležitému okamžiku mělo dojít 17. března 2020, kdy měly být představeny možné varianty využití a rekonstrukce budovy nacházející se v majetku města a veřejně projednány. Jednání se měli zúčastnit primátor města Mgr. Miroslav Žbánek, MPA, náměstek primátora Mgr. Matouš Pelikán, náměstkyně primátora Mgr. Markéta Záleská, náměstkyně primátora Eva Kolářová DipMgmt a Ing. Roman Zelenka, ředitel Správy nemovitostí Olomouc a.s. Ke společnému jednání v důsledku koronaviru nedošlo. O variantách (sociální bydlení nebo potřeba spolků) bylo diskutováno za přítomnosti obou náměstekyň na řádné červnové schůzi komise, která záměr T. J. Sokol Svatý Kopeček a SK Kopeček o. s. podpořila a doporučila Radě města Olomouce jednat s těmito spolky o podmínkách pronájmu. Z dalších jednání vyplynulo, že užívání budovy svatokopeckými spolky bude za dodržení dohodnutých podmínek možné. (Více uvnitř ročenky.)

Otázka parkování a zákazů vjezdu zůstává nepřetržitě pod dohledem komise. Současnou zástavbu Svatého Kopečka tvoří zachovaná stará zástavba a nová, navazující na původní. Ulice jsou úzké a slouží zároveň jako chodník i jako silnice. Chybějící odstavné či parkovací plochy proto logicky chybí. Doprava a počet výletníků navštěvujících Svatý Kopeček, situaci ještě zhoršují. Komise se ve spolupráci s městem dlouhodobě tímto problémem zabývá. V minulých letech bylo vypracováno několik studií na parkování, další byly předloženy, např. jsem představil další možnost parkování turistů a návštěvníků zoologické zahrady v projektu „Silnice k ZOO jako parkoviště“, přinášející řadu výhod. V jednání zůstává i dříve vypracovaný projekt „Svatý Kopeček – parkování – Projekt IDS“, který řeší a zjednodušuje navigaci parkujících, informuje o obsazenosti parkovišť a sjednocuje a zpřehledňuje výběr parkovného. Při současném stavu záleží rovněž na ohleduplnosti a pochopení občanů. Na jednání komise v červnu 2020 bylo rozhodnuto požádat radu města o zajištění prověřovací zprávy/studie, jež by analyticky

vyhodnotila možné přínosy a zápory případného zavedení systému pěší zóny na Svatém Kopečku.

V průběhu roku se komise také zabývala **podněty obyvatel**. Především vyvstal problém „nespokojených občanů Sv. Kopečka“, žijících v části Holubovy ulice a ulice K Hájence v blízkém okruhu ZŠ Dvorského, kteří jsou zatíženi **dopravní situací**, která každodenně nastává v důsledku přivázení dětí – žáků základní školy – na vyučování a zpět a rovněž v případě konání třídních schůzek. Stávající situace jim brání ve výjezdu či vjezdu na vlastní pozemek. Měli výhrady i k umístění kontejnerů/popelnic na tříděný odpad, které byly vystaveny při větrném počasí převrácení. Ty nakonec nechali bez vědomí komise odstranit. K řešení dopravní situace před ZŠ Holubova bylo svoláno jednání zainteresovaných odborů magistrátu a městské policie, situace se z důvodu protichůdných názorů těchto odborů řeší dosud. Z jednání na příslušných odborech magistrátu vyplynulo, že řešením dané dopravní situace u základní školy na Holubově ulici a ulici K Hájence je zřízení pěší zóny, jež by omezila vjezd turistických návštěvníků, ale zároveň umožnila automobilovou obsluhu pro rezidenty, zásobování, vjezd zákazníků do svatokopeckých firem a rodičů žáků ZŠ Dvorského. K dopravní situaci na Svatém Kopečku bylo další jednání svoláno na 26. března do budovy magistrátu.

K dlouhodobým problémům patří rovněž poměry v dopravě na Kovařovicově ulici u mateřské školy. V tomto případě bylo navrženo zřízení jednosměrné ulice pod podmínkou písemného souhlasu jejích obyvatel.

Jednání ve věci dopravní situace na ulicích naproti vchodu do základní školy pokračovala, 15. června 2020 se konalo širší projednání na Magistrátu města Olomouce se zástupci občanů s tímto závěrem:

- 1) Do konce školního roku, tj. 26. června 2020, bude ze strany městské policie probíhat zvýšená kontrolní činnost nad dodržováním dopravních předpisů.
- 2) Předseda KMČ požádal zástupce ZŠ a MŠ Dvorského, aby v následujícím školním roce škola prováděla vlastní monitoring dopravní situace, včetně statistiky příjezdu rodičů se žáky druhého stupně, a dále pokračovala v práci s rodiči (tj. respektování dopravního značení, využití parkovišť).
- 3) Předseda KMČ požádal zástupce útvaru hlavního architekta OSTR MMOL o přípravu materiálu vyhodnocujícího případné klady a zápory zavedení pěší zóny v zájmové oblasti na Svatém Kopečku, včetně jejího územního vymezení.

Ze strany nespokojených rezidentů na Holubově ulici byl na jednání uplatňován nekompromisní postoj k dodržování zákazu vjezdu i přesto, že tito občané byli informováni o tom, že se toto opatření dotkne i obyvatel.

Rada města Olomouce na své schůzi konané 25. května 2020 vzala na vědomí předloženou důvodovou zprávu týkající se zákazu **používání pyrotechniky** na Svatém Kopečku a doporučila zastupitelstvu města vydat obecně závaznou vyhlášku. Ta vstoupila v platnost 15. července 2020. Naše městská část se tak stala první v Olomouci, pro kterou byl zákaz používání pyrotechniky vydán. Nicméně,

někteří obyvatelé a výletníci na ni občas neberou ohled, vcelku se však situace zlepšila.

Městem byla konstatována nehospodárnost **sběrových sobot**, prováděných v minulých letech, kdy se konaly plošně po celé Olomouci. Nově se měly konat jen na omezeném počtu stanovišť a v omezeném čase a za spoluúčasti KMČ na jejich financování. Vzhledem k vysokým nákladům (jedna akce 30.000,-) by bylo ze strany občanů rozumné, aby si svůj velkoobjemový odpad sami odváželi přímo do sběrových dvorů (služba je bezplatná) a nezakládali černé skládky. Nakonec rada města na svém červencovém schválila konání podzemních sběrových sobot v tzv. optimalizované variantě bez nutnosti finanční spoluúčasti jednotlivých KMČ. Sběrová sobota na Svatém Kopečku proběhla 3. října na parkovišti u Fojtství.

Jako každoročně byl komisionelně prohlédnut stav **chodníků** a výsledek předán k realizaci Technickým službám města Olomouc, a. s. Rovněž byl vznesen požadavek ve věci zanesených **dešťových vpustí**, a to konkrétně u kanalizace na Darwinově ulici a obecně na celém Svatém Kopečku. Byla vymalována a opravena zděná **budova zastávky MHD** u Zoo. Ovšem dlouho si svou čistotu neponechala, neznámý pachatel (pachatelé) zde zanechal výrazné stopy. Rovněž byl zvýšen počet **odpadkových košů**. O **památník padlým** na Sadovém náměstí pečuje z vlastní iniciativy a za souhlasu magistrátu S. Jeřábek. Rovněž se započalo s pracemi na modernizaci **varovného systému** a nového **digitálního rozhlasu**, který má nahradit systém starý zhruba padesát let.

Občany opakovaně požadované vyčištění **vodní nádrže** od orobince na Radíkovské ulici na p. č. 344 ve vlastnictví Statutárního města Olomouc se neprovádělo. Jeho zavodnění se zlepšilo po provizorních řešeních, tj. zatěsnění spáry a provedení opatření na stavidle na podzim 2019. Komplexním řešením bude celková rekonstrukce rybníku zahrnující výstavbu zcela nového stavidla (tj. požerák s dvojitou dlužovou stěnou postavený na zcela novém základu) a částečné odbahnění s využitím materiálu k tvorbě litorální zóny. Dále bude pomocí zemního hutného přísypu zatěsněn břeh podél Radíkovské ulice. Cílem záměru je obnovit nádrž s kombinovanou funkcí: vodohospodářskou (retence povrchových srážkových vod), rekreační (vycházkové místo, bruslení) a přírodní (zlepšení podmínek pro obojživelníky, vytvoření litorálních ploch). Projektová dokumentace „Svatý Kopeček: Obnova nádrže ul. Radíkovská“ byla zadána v červnu roku 2020. Pro zajímavost – v rybníku se vyskytují obojživelníci, např. zvláště chráněný druh čolek velký. Výrazně pestřejší je skladba drobných živočichů žijících v horním rybníku nad starým hřbitovem.

Plánované akce na Svatém Kopečku v roce 2020 (dle žádostí o příspěvek)

Dětský karneval, pořadatel (i dále) MŠ a ZŠ Dvorského, Svatý Kopeček.

Letní kino na Svatém Kopečku, ROXBURY family, s.r.o. (Jiří Valihrač).

Den otevřených dveří Arcibiskupských lesů a statků, Arcibiskupské lesy a statky Olomouc s. r. o.

Pout' moravských Matic, Matice svatokopecká.

Hodová zábava 2020, dobrovolníci.

Rodinné hodové odpoledne s letním kinem, SRPŠ při MŠ a ZŠ Dvorského.

Svatokopecké hody 2020, hodový výbor.

Rozloučení devátáků se školou a pasování předškoláků na školáky, MŠ a ZŠ Dvorského, Svatý Kopeček.

Zájezd klubu seniorů, Klub seniorů.

Dřevorubecké závody, večerní Sokolská zábava, TJ Sokol Svatý Kopeček.

Oslavy svátku sv. Martina, Matice svatokopecká.

Retropárty 2020, František Prášil.

Mikulášská nadílka, Matice svatokopecká.

Rozsvícení vánočního stromu, MŠ a ZŠ Dvorského, Svatý Kopeček.

Obnova lipové aleje na Sadovém náměstí, Matice svatokopecká.

Dotace na sportovní činnost, T. J. Sokol Svatý Kopeček.

Je zřejmé, že různorodé společenské akce by si své návštěvníky našly. Na některé z nich nebyly komisi příspěvky schváleny z důvodu rozporu s účelem možného využití finančních prostředků z provozních výdajů KMČ, některé byly finančně omezeny a další se nekonaly, protože zasáhla protikovidová opatření.

Z plánovaných akcí, které se vzhledem k vládním opatřením nemohly konat, patří oslavy sv. Martina a svatomikulášská nadílka. Jako náhradní akce bylo 17. listopadu od večerních hodin po celou noc nasvíceno průčelí baziliky na Svatém Kopečku v barvě trikolóry, která byla v roce 1989 jedním z hlavních symbolů revoluce. Akce se konala s finanční podporou KMČ. Vánoční strom na Svatém Kopečku u ZŠ Dvorského byl sice rozsvícen, ale bez obvyklé doprovodné akce.

A nakonec několik zajímavostí:

Uvažovaná **pobočka městského informačního centra**, která měla být zřízena v jedné z boudek, nebude. Město se dohodlo na jejím umístění s vedením Zoo Olomouc p.o.

Obyvatelé přišli o další **místo tříděného odpadu**, to před prázdninami zrušilo ředitelství zoologické zahrady, které spravuje stanoviště kontejnerů, tj. parkoviště u zoo. O nápravě se jedná.

Zatímco Olomouc zaplavila **sdílená kola a elektroběžky**, na Svatém Kopečku tento problém nemáme.

Lesy České republiky, s.p. 17. října 2020 uspořádaly na Svatém Kopečku a v Radíkově druhý ročník akce **Den za obnovu lesa**, který zahrnoval sázení nových stromků, úklid klestu i lesa a další práce.

V září vyšlo nulté číslo **Svatokopeckých novinek**, v prosinci pak první číslo **Svatokopeckých novin**. K přejmenování tohoto listu došlo rozhodnutím ministerstva kultury.

Přes rozdílnost názorů jednotlivých členů komise na projednávané problémy a úkoly práce pokračuje. Výsledek velkých i menších projektů závisí vždy

i na rozhodnutích vedení města a občanům se může zdát, že vše trvá věčnost. Ale i takto věřím, že dojdeme ve všech plánovaných akcích ke zdárnému výsledku, který bude těšit obyvatele i obdivovatele našeho Svatého Kopečka.

Mgr. Michal Krejčí, předseda

Komise městské části č. 25 Olomouc-Svatý Kopeček

Brigádnici na pozemku P. Frühaufa a vyřezaný zelený odpad, foto Olga Němcová.

Ze života na Svatém Kopečku v roce 2020

Ze života školy

Vážení přátelé,

od posledního příspěvku do Svatokopecké ročenky uběhl celý rok, který byl v mnohém odlišný, a to jsme ještě netušili, co pro nás připraví jaro. Na začátku druhého pololetí loňského školního roku nic nenasvědčovalo tomu, že by nás čekaly nějaké překážky. Jarní prázdniny utekly a běžnou chřipku zastínil koronavirus COVID-19. V rámci zamezení šíření nákazy bylo zapotřebí nastavit karanténu, a to tak rozsáhlou, že zasáhla všechny lidi v naší zemi – zavřely se obchody, podniky, úřady, školy. Ze dne na den zůstali školáci doma a zvykali si na nová pravidla, která pomáhala chránit zdraví. Ukázalo se, že přerušení výuky nebude otázkou dní, jak jsme všichni doufali, ale že je zapotřebí vytvořit nový systém, který bude dostupný všem našim žákům. Hlavním nástrojem výuky se stala technika – počítače, tablety, mobilní telefony. Učitelé našim žákům předávali úkoly elektronicky, učili se pracovat s novými programy, výukovými i interaktivními tak, aby mohli žáky vzdělávat na dálku. Společným zájmem bylo upevňovat znalosti a dovednosti žáků, které získali do období, než se známý školní svět na určitou dobu proměnil. Místo sešitů a tabule se využívaly nejmodernější aplikace Classroomscreen, Wordwall,

Collboard i vzdělávací pořady na YouTube. Třidu nahradilo prostředí Google Classroom, Skype, ZOOM, MS Teams a jiné aplikace, které nám umožnily zajistit maximálně plnohodnotnou výuku. Úsměvy se schovaly za roušky, lidé za monitory. I přes všechny technické nebo legislativní překážky, se kterými jsme se museli vyrovnat, věřím, že nám toto období přineslo i zajímavé poznatky. Tím nejpodstatnějším je zjištění, že jsme společně schopni čelit různým nástrahám, a to, že naši učitelé i žáci dokázali společně, ve velmi krátkém čase, proměnit tradiční vzdělávání v moderní školu 21. století. Děkujeme našim učitelům, že se přes noc proměnili v IT odborníky a převedli své přípravy i požadavky tak, aby je bylo možné realizovat distančním způsobem. Děkujeme našim asistentkám pedagoga za individuální podporu žákům a přípravu pomůcek pro domácí procvičování. Děkujeme našim žákům, kteří se aktivně zapojili do svého sebevzdělávání a nebáli se získávat nové kompetence formou samostudia. Děkujeme rodičům za pozitivní zpětné vazby, ale i za několik připomínek, které nám pomohly doladit činnosti tak, aby byly pro všechny strany přijatelné. Děkujeme zřizovateli za operativní komunikaci, pomoc při zajištění dezinfekce, roušek a respirátorů pro zaměstnance školy, kterými nám pomohli zvýšit bezpečné prostředí. A díky tomu jsme to všechno zvládli.

I v této době zažily děti v našich mateřských školách opět plno zajímavých aktivit, ať již to byl výlet *kolem Země*, který absolvovaly s Planetáriem Morava, nebo návštěvu papírny ve Velkých Losínách, kde se seznámily s výrobou papíru a technikami jeho zdobení. Na jaře na děti čekala nejen *Nejkrásnější čarodějnice*, kdy se oblékly do čarodějnických kostýmů a zasoutěžily si v mnoha zajímavých disciplínách, ale i *Den Země*. Děti mají rády zvířátka, navštívily zoo na Svatém Kopečku a vypravily se i za slony do Zoo Ostrava. V červnu společně oslavily *Mezinárodní den dětí* a hned následovalo sváteční rozloučení s předškoláky. V Přerově na děti čekal výukový program *Pod kloboukem*, zábavnou formou se seznámily s různými druhy hub, jejich rozmanitostí. Ve spolupráci s Arcibiskupskými lesy a statky, s.r.o. se vydaly po stopách zvěře, žijící v lese, vyráběly zvířecí masky a seznámily se s biotopem. Výukový program *Od zrníčka k bochníku* provedl děti dobou dávno minulou a hlavně si samy mohly vyzkoušet, jak chléb upéci. V projektovém dnu *Bud'me kamarádi* si děti samy vyzkoušely, jak se žije lidem s handicapem, jízdu na vozíku, psát Braillovým písmem, malování nohou a hrály zvukové pexeso. A již tradičně se byli předškoláci podívat ve škole na své kamarády v první a druhé třídě.

Stejně jako v minulých letech jsme uspořádali pro žáky naší základní školy řadu akcí, např. dopravní výchovu v Centru Semafor, besedy s Policí ČR nebo se Sdružením D, které se zaměřuje na prevenci sociálně patologických jevů či prevenci kyberšikany. Opět se u nás natáčel televizní pořad České televize *Šikulové*, natáčení se zúčastnili žáci první a druhé třídy, kteří si pod vedením zkušených moderátorů vytvořili pěkné dárkové předměty. Žáci druhého stupně absolvovali lyžařský výukový kurz v Malé Morávce, předškoláci se se svými rodiči a budoucí paní učitelkou již tradičně seznamovali na adaptačním pobytu. Proběhl branný den s nácvikem

první pomoci, chováním v krizových situacích a připravenosti k obraně státu. Žáci se zúčastnili přírodovědecké soutěže, matematické soutěže *Pythagoriáda* a olympiády v anglickém jazyce, zúčastnili jsme se výtvarné soutěže *Zpomal, prosím*, kde jsme se umístili na čtvrtém místě v celostátním kole, *Ulice není herna*, kde jsme postoupili do celostátního kola, zaslali jsme ilustrace do časopisu *Rodinný život* a ve výtvarné soutěži *Krajina plná života* se v celostátním kole umístil žák druhého stupně. Výtvarná díla jsme dále posílali do soutěže *Den stromu* a literárně výtvarné soutěže *Bible a my*. Žáci druhého stupně se probojovali do semifinále v soutěži o nejrychlejšího běžce, a zúčastnili se sportovní soutěže *Záchranářský desetiboj*.

Zhlédli jsme několik divadelních představení v MDO, v tělocvičně školy jsme si poslechli koncert *S písničkou do pohádky*. V prosinci na svátek svatého Mikuláše za námi do školy přišli rozpustili čerti a hodní andělé s Mikulášem. Paní učitelky ochránily všechny žáky a přimluvily se i za malé lenochy, kteří občas zapomínají na úkoly nebo na učení. Se začátkem adventu se opět před školou rozsvítil krásně ozdobený vánoční strom, každou půlhodinu se u něj rozezněly tóny vánočních koled. Žáci páté třídy si prohlédli baziliku Navštívení Panny Marie, obdivovali štukovou a freskovou výzdobu, kupoli, varhany, zvony a zrestaurované sály. O historii baziliky poutavě vyprávěl otec Hyacint.

V září jsme uspořádali sbírku zimního oblečení pro klienty Domova sv. Anežky. Žáci vytvořili plakáty, propagaci akce a přinesli množství zimního šatstva, které předali vedoucímu domova Bc. Janu Řezníčkovi, který iniciativu školy uvítal. Sběrka se konala v rámci projektu *Světová škola*.

V letošním školním roce jsme pro žáky otevřeli kroužky hry na kytaru, na klavír, sborový zpěv, angličtinu pro nejmenší i pro pokročilejší, keramický kroužek, aerobik, sportovní hry, florbal, gymnastiku, bojové sporty a *Věda nás baví*. Žáci navštěvují i nepovinný předmět náboženství.

I letos poskytujeme bezplatné doučování pro žáky, neboť jsme na něj získali dotaci z projektů EU. Naše škola je zapojena do mnoha projektů s cílem zlepšit kvalitu vzdělávání v mateřské škole a v základní škole, mezi ně patří *ARPOK – aktivní občanství v globálních souvislostech*, *Ovoce a zelenina do škol*, *Mléko do škol*, *Sportuj ve škole*, *IVOK – inkluzivní vzdělávání Olomouckého kraje*, *Podpora společenství praxe jako nástroj rozvoje klíčových kompetencí* a rovněž jsme se zapojili do projektu *Světová škola*, který je zaměřen na podporu globálního vzdělávání.

Na jaře jsme vystěhovali tělocvičnu, cvičnou školní kuchyňku, odborné učebny a kanceláře a v červnu započala rozsáhlá rekonstrukce školy. Momentálně jsou hotové a vybavené odborné učebny fyziky/chemie a školních dílen, zrekonstruované jsou podlahy, elektroinstalace, datové rozvody, rozhlas a centrální hodiny v učebnách druhého stupně, máme zajištěnu částečnou bezbariérovost prostřednictvím výtahu, plošiny a ramp. Celková rekonstrukce školy bude dokončena v srpnu 2021, kdy přibude nová tělocvična se zázemím, počítačová učebna a cvičná školní kuchyně.

Již tradičně probíhala spolupráce zejména s těmito partnery a organizacemi: ZOO Olomouc, Lesy ČR, SRPŠ, Komise městské části na Svatém Kopečku, Římskokatolická farnost na Svatém Kopečku, Vlastivědné muzeum v Olomouci, ZŠ a MŠ Samotišky, ZŠ Droždín a Magistrát města Olomouce.

Poděkování patří i KMC na Svatém Kopečku za finanční příspěvky na akce, které spolu se SRPŠ pořádáme nejen pro naše děti a žáky, ale pro celou veřejnost. Děkujeme zřizovateli školy, statutárnímu městu Olomouc, za velkou podporu v naší práci a zlepšování zázemí školy.

V neposlední řadě děkuji všem pedagogům a provozním zaměstnancům naší školy za jejich celoroční práci, jsou každodenními nezbytnými průvodci a pomocníky žáků.

Ilona Andrášková

*Dary pro klienty Domova sv. Anežky,
foto archiv ZŠ a MŠ Olomouc, Dvorského 33,
i dále.*

Pocitová stezka funguje.

Děti v mateřské škole pod stromčkem.

Děti v mateřské škole při hře.

Zpráva o činnosti Tělocvičné jednoty Sokol Svatý Kopeček v roce 2020

Když jsme se na naší valné hromadě v lednu 2020 loučili s plánem akcí, které jsme se těšili v průběhu roku zorganizovat, nikdo z nás ještě netušil, že za měsíc bude vše jinak. Udeřila celosvětová pandemie Covidu 19, byl vyhlášen nouzový stav a naše činnost se zastavila. Všichni si ještě pamatujeme, jaká byla nejrůznější opatření v boji proti této nemoci, a všichni jsme také zakusili nedostatek roušek, které se povinně musely nosit. Proto na tomto místě musíme vyzdvihnout iniciativu naší dlouholeté členky **Marušky Římské**, která šila roušky a předávala je starším občanům naší městské části, kteří si je sami nedokázali zajistit. Později jsme roušky pro své členy získali také od sokolské župy. Někteří členové této nabídky využili a roušky si převzali, zbylé roušky výbor jednoty předal do hospice na Svatém Kopečku, který v této věci žádal o pomoc.

Činnost oddílů byla na jaře 2020 tedy pozastavena, ale činnost našeho výboru nikoliv. Tak jako každým rokem výbor zpracovával a zasílal žádosti o dotace pro naši činnost a vykonával běžnou administrativní práci ...

Jelikož dlouhodobě usilujeme o využívání prázdné **budovy u fotbalového hřiště**, na ulici Kříčkova, podal výbor T. J. Sokol Svatý Kopeček ve spolupráci s SK Kopeček a s podporou KMČ Svatý Kopeček v dubnu 2020 na Správu nemovitostí Olomouc žádost o souhlas s užíváním této budovy. Odpověď na sebe nechala čekat do června 2020, kdy nám byla na schůzi Komise městské části č. 25 Svatý Kopeček oznámena nabídka od Rady města Olomouce. Náměstkyně primátora Mgr. Záleská oznámila všem přítomným nabídku o výpůjčce budovy. Jelikož i toto jednou bude patřit do historie nejen naší sokolské jednoty, ale i celé městské části, podrobnosti nabídky uvádíme na konci tohoto článku.

Zpět k naší loňské činnosti. V červnu 2020 docházelo k postupnému rozvolňování opatření, a tak jsme mohli opět začít s naší činností. Volejbalové oddíly i oddíl nohejbalu se zúčastnily několika turnajů v blízkém i dalekém okolí (Droždín, Střeň, Sobáčov, Obectov...), na kterých naši jednotu vzorně reprezentovaly. V sobotu 20. června proběhl na našem sokolském hřišti za vytrvalého deště, který však nikoho neodradil, tradiční, již **VI. nohejbalový turnaj**. O týden později zorganizoval nově vznikající oddíl stolního tenisu pro všechny členy naší jednoty **pingpongový turnaj**, který se zařadil do našich dalších tradičních a pravidelných akcí. Na tento turnaj máme úmysl zvát do budoucna i širokou veřejnost. Sobota 25. července patřila již po osmnácté **volejbalovému turnaji**, na kterém se sice naše dva volejbalové oddíly neumístily na předních místech, ale za nastoupení všech přítomných družstev proběhlo předání **bronzové medaile**, ocenění od České obce sokolské za dlouholetou vzornou činnost, našim dlouholetým a vzorným členům **Marušce Římské** a **Františku Prašilovi staršímu**.

Předání bronzové medaile Marii Římské a Františku Prášilovi st., foto archiv T. J. Sokol Svatý Kopeček.

V září pak naše tělocvičná jednota uspořádala **Dětské dřevorubecké závody**, na kterých si mohli malí i dospělí vyzkoušet řezání dřeva, zatloukání hřebíků, poznávání rostlin a zvířat i základy první pomoci, dále opět špekáček a „zařadit“ si na přítomných atrakcích. Dětské dřevorubecké závody přišla podpořit i náměstkyně primátora paní Eva Kolářová, DipMgmt. Ve stejný den pak večer pokračoval v podobě **sokolské zábavy**. Na obou akcích se podával vyhlášený myslivecký guláš od naší **Olinky Pudilové** (pro organizátory pak úžasná sekaná **Zuzky Prášilové**).

V říjnu jsme si již v omezeném počtu, neboť opět začal platit nouzový stav, připomněli **Památný den sokolstva**, kdy jsme na rybníku na ulici Radíkovská pustili lodičku, kterou jsme uctili památku všech sokolů a sokolek, kteří padli za svou vlast a své přesvědčení v obou světových válkách a byli perzekuováni i za komunistického režimu. Následně jsme pak u naší lípy svobody položili květiny a rozsvítili svíčky.

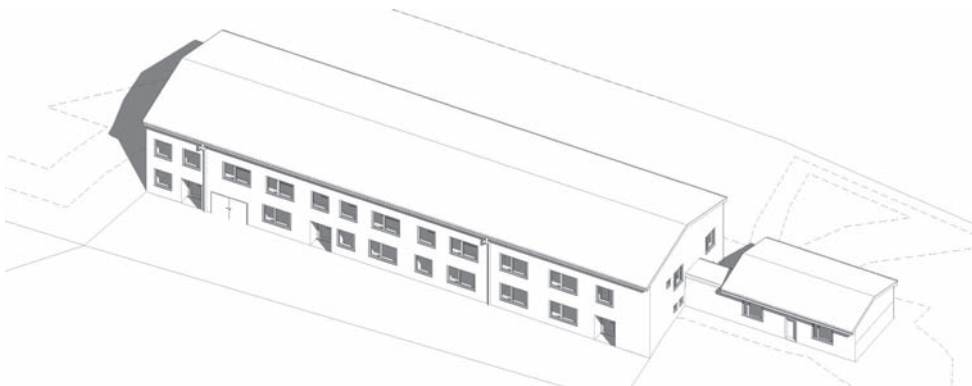

Z akcí pořádaných T. J. Sokol Svatý Kopeček, foto archiv T. J. Sokol Svatý Kopeček.

Na konci roku 2020 byla opět činnost Sokola přerušena. Nekonalý se tak další akce v podobě Dětského sokolského běhu nebo předvánočního setkání sokolů se sousedy. V prosinci byla vyhlášena Českou obcí sokolskou **soutěž** o minerální vodu Ondrášovku, které jsme se jako jednota zúčastnili, a byli mezi těmi šťastlivci, kteří i paletu této balené vody vyhráli. Kyselky bylo opravdu dost, a tak se výbor rozhodl věnovat několik balíků do svatokopeckého hospice, Domova sv. Anežky, klubu seniorů, sokolské župě a dalším. Rozdáváním této vody se ale už bude psát rok 2021.

Děkujeme vám za pozornost a zveme vás nejen na naše akce, ale i do svých řad. Nazdar!

Jaké bude budoucí využití budovy u fotbalového hřiště? (Záměr Tělocvičné jednoty Sokol Svatý Kopeček na využití budovy.)

Vizualizace archiv T. J. Sokol Svatý Kopeček.

Rádi bychom vás informovali o vývoji a současné situaci v problematice **využití budovy** u fotbalového hřiště na Kříčkově ulici č. 4 a také vás v krátkosti seznámili se záměrem Tělocvičné jednoty Svatý Kopeček na její využití.

Na tomto místě je nutno připomenout, že dlouhodobou snahou obyvatel Svatého Kopečka, spolků a Komise městské části Svatý Kopeček bylo a je **budovu využívat pro potřeby naší městské části**, hlavně pro společenské, kulturní a sportovní využití.

O historii budovy a rekapitulace různých návrhů na její možné využití (včetně prodeje nebo vybudování sociálního bydlení) by se již dala napsat přinejmenším brožura, zaměříme se však na současnost:

Již v průběhu roku 2019 se zástupci T. J. Sokol Svatý Kopeček zúčastnili společného jednání o možném využití budovy Kříčkova 4 společně se SK Kopeček, KMČ Svatý Kopeček a SRPŠ Kopeček. Po sérii dalších jednáních, aktivitě KMČ Svatý Kopeček, odeslaných žádostí a korespondence se statutárním městem Olomouc byly na schůzi KMČ Svatý Kopeček dne 17. 6. 2020 ze strany města představeny dvě možné varianty využití budovy a to buď **vybudování startovacích bytů** (sociální bydlení) nebo dlouhodobé využití pro **potřeby spolků (obyvatel)**.

V případě druhé varianty byla naší jednotě nabídnuta možnost **výpůjčky objektu a převzetí všech provozních nákladů a závazků** k údržbě a postupné opravě objektu. Pro tento účel by T. J. Sokol Svatý Kopeček převzala do své správy i sousední parkoviště a hřiště a z výběru parkovného by financovala rekonstrukci budovy. Podmínkou je zachování veřejného WC, dále zajištění rekolaudace objektu pro plánované využití a předem definovaný rozsah rekonstrukce a další náležitosti, které je k tomuto základnímu návrhu zapotřebí upřesnit.

Po společné poradě výboru jednoty jsme nabídku ze strany města přijali a následně jsme byli vyzváni k vypracování komplexního **záměru na využití**

a rekonstrukci budovy. V následujícím půlroce probíhala za podpory a finančního přispění KMČ Svatý Kopeček intenzivní příprava záměru. I přes epidemiologickou situaci se nám podařilo záměr na přelomu roku dokončit a následně předat statutárnímu městu Olomouc k posouzení a rozhodnutí.

Záměr Sokola vychází z projektu z roku 2015, který společně připravili Komise městské části Svatý Kopeček, statutární město Olomouc, svatokopecké spolky a následně byl veřejně představen a obyvateli pozitivně přijat.

Hlavním cílem je **vytvoření univerzálního prostoru v druhém nadzemním podlaží, který bude sloužit pro organizované společenské, kulturní a sportovní využití** spolků, klubu seniorů, maminek s dětmi, mládeže, KMČ a obyvatel Svatého Kopečka, ale i okolních městských částí. Tento prostor poskytne rozšíření společenské a spolkové činnosti i v zimních měsících, ale může být využitý i v případech **krizových nebo nouzových situací, pořádání voleb, potřeb města** apod. Konkrétně pro Sokol bude tato možnost znamenat další rozvoj a rozšíření našich oddílů a dalších zájmových kroužků. V prvním nadzemním podlaží je plánováno vybudovat skladovací, klubové, hygienické a technické prostory a zázemí pro organizování venkovních akcí. Záměr také počítá s možností využití části prostor pro potřeby **občanského vybavení** (služby, lékař apod.).

Další součástí záměru je výměna střešní krytiny (případně její sanace), zlepšení tepelně-izolačních vlastností budovy (zateplení fasády, střechy, výměna oken a dveří), výměna vnitřní vodorovné a svislé kanalizace na základě monitoringu, vybudování nové vodovodní přípojky budovy z vodovodního řadu z Kříčkovy ulice, realizace vytápění, vnitřní elektroinstalace, případné navýšení příkonu elektrické přípojky a zprovoznění toalet v 2. NP. Toalety v 1. NP byly již zrekonstruovány a zprovozněny v roce 2019. Záměr také počítá s úpravou hospodaření s dešťovou vodou, která je v současné době odváděna do splaškové kanalizace, což zvyšuje provozní náklady (tzv. srážkovné).

Harmonogram prací a úprav je rozdělen do jednotlivých fází, které na sebe navazují v logických krocích. Financování rekonstrukce budovy je plánováno z finančních prostředků získaných **z výběru parkovného** z přilehlého parkoviště u Fojtství.

Závěrem bychom chtěli zdůraznit, že při přípravě záměru na rekonstrukci a využití budovy Kříčkova 4 jsme postupovali zodpovědně a s vědomím, že se jedná o zásadní projekt v naší městské části.

Realizace tohoto záměru je podle našeho názoru důležitá pro **další rozvoj občanského, společenského a spolkového života na Svatém Kopečku**, ale je důležitá i pro rozšíření činnosti našeho spolku, který se věnuje, jak vyplývá z našich stanov, tělovýchovné, sportovní, kulturní a společenské činnosti našich členů ale i veřejnosti.

Jedná se o projekt, který propojuje místní občanskou aktivitu s městem při správě městského majetku. Považujeme tento záměr jako ideální využití

budovy a úspěšné završení dlouhotrvající snahy o vybudování společenského centra pro potřeby naší, ale i okolních městských částí.

Plně si uvědomujeme, že na sebe **bereme velkou společenskou zodpovědnost**. Jsme připraveni spolupracovat v této věci se statutární městem Olomouc, KMČ a dalšími složkami města, ale i obyvateli, a při realizaci a provozu majetku postupovat **s péčí řádného hospodáře**, což již náš spolek v minulosti dokázal.

Závěrem bychom rádi poděkovali všem, kteří se na přípravě záměru podíleli a Komisi městské části za podporu a finanční příspěvní.

Vážení spoluobčané, budeme rádi za Vaši podporu. V případě vašich dotazů nás kontaktujte na mailové adrese: tjsokolsvatykopecek@seznam.cz nebo na tel.: 736 729 767, dále nás můžete sledovat na www.sokolsvatykopecek.cz.

Věříme, že členové Rady města Olomouce náš záměr podpoří a dobrá věc se podaří. O dalším vývoji a postupu vás budeme informovat. Přejeme vám v této nelehké době hodně zdraví a sil. Se sokolským Nazdar!

Za T. J. Sokol Svatý Kopeček starosta *Petr Pudil*, jednatelka *Marta Čapková* a hospodář *František Prášil*, členové výboru Tělocvičné jednoty Sokol Svatý Kopeček

Klub seniorů Olomouc-Svatý Kopeček

Rok 2020 byl v činnosti klubu seniorů silně ovlivněn vývojem koronavirové pandemie a s tím souvisejících opatření vlády. Proto jsme nemohli provozovat aktivity tak, jak jsme byli zvyklí. Přesto jsme uspořádali několik úspěšných akcí. V tomto roce také došlo k částečné obměně členů výboru klubu, ale i nadále jsme se scházeli každou středu ve 14 hodin a pokračovali v naší činnosti bez velkých změn. Naše členská základna se nerozrostla o žádného nového člena a nadále zůstáváme ve stejném počtu.

V prvních měsících roku jsme se scházeli v klubovně a věnovali se malování a pletení košíků pod vedením naší členky paní Miši. Abychom protáhly svá těla, byla občas do programu zařazena také cvičení. O své zážitky se s námi podělil náš člen Standa, který svým výkladem o Norsku všechny živě přenesl do vzdálených severských končin.

Jako již tradičně byla v únoru uspořádána tombola, do které členové přinesli drobné ceny. Při losování byla výborná nálada a všichni se náramně bavili. Vzhledem k množství cen téměř každý něco vyhrál. Jedním z programu klubu byla přednáška o Thajsku, kterou nám zajistila paní Knollová. Současně s promítáním fotek a videí jsme také mohli ochutnat thajské čaje. Vyprávění bylo velmi poutavé a dozvěděli jsme se mnoho zajímavostí.

Do našeho klubu jsme si také pozvali paní Nastoupilovou z centra SEMAFOR v Olomouci, abychom si zopakovali zásady bezpečnosti chodců a cyklistů se

zaměřením na seniory. Při promítání různých situací z běžného života jsme aktivně diskutovali a přijímaly rady a nové poznatky.

Naši poslední akci v měsíci březnu byla oslava MDŽ s živou hudbou, kterou nám zajistil jako vždy pan Radek Sychra. Od 11. března pak byla naše činnost pozastavena rozhodnutím sociálního odboru města Olomouce z důvodu koronavirové pandemie.

Tato situace trvala do června, kdy po uvolnění opatření jsme se opět mohli sejít. Navštívili jsme ZOO na Sv. Kopečku, Fort XVII. Křelov a realizovali odloženou besedu se spisovatelem Rostislavem Kuchařem. Posledního června jsme se zúčastnili setkání všech olomouckých klubů seniorů v Týnečku, které uspořádal KS Týneček ve spolupráci se sociálním odborem města Olomouce pod názvem „Senioři v Týnečku slaví“ a v příjemném prostředí tamního hřiště jsme se zapojili do různých soutěží.

Návštěva fortu 17. června 2020, foto Petr Fiala.

Autobusový výlet do Hradce nad Moravicí a Hrabyně 2. září 2020, foto Petr Fiala.

V červenci jsme navštívili nově otevřené muzeum Petra Bezruče v Kostelci na Hané a účastnili se odloženého turnaje v bowlingu v OC Šantovka, pořádaného sociálním odborem MMO. Pokud to opatření vlády dovolovala, naši členové navštěvovali filmová představení v kinech.

Rovněž jsme využili zálibu a koníčka našeho člena Jardy, který nám sdělil mnoho informací k modelářskému létání a předvedl v klubovně i před kostelem akrobatické lety s vrtulníkem, dronem i letadlem.

I v tomto roce nám Komise městské části č. 25 Olomouc-Svatý Kopeček poskytla prostředky na autobusový zájezd na zámek v Hradci nad Moravicí a do muzea v Hrabyni, kterého se účastnili senioři (i nečlenové) ze Svatého Kopečka. Touto cestou bych chtěl komisi poděkovat za dlouhodobou spolupráci a podporu seniorů.

Po prázdninách jsme se scházeli spíše venku a pořádali procházky ke Kartouzce, k Radíkovské věži nebo jen tak po lese. Naše vycházky byly opět 14. října ukončeny rozhodnutím zřizovatele, který přerušil naši činnost z důvodu covidu-19.

Ze strany soc. odboru MMO došlo k dodání nového počítače s tiskárnou pro naše potřeby a dovybavení klubu kuchyňskými skřínkami a čtyřmi stoly, které nahradily staré a opotřebované. Tím se zvýšila kapacita míst k sezení u stolů z 24 na 40 a esteticky místnost sjednotily. Klubovna se tím zútulnila a naše setkáním mohou konat v příjemnějším prostředí.

Petr Fiala, vedoucí KS Svatý Kopeček

Zvykáme si u nás na to, že k životu patří jak radost, tak smutek...

Nejvýraznějšími událostmi v Domově sv. Anežky konce roku 2020 byla oslava Vánoc a poté truchlení nad smrtí dvou našich obyvatel. Zvykáme si u nás na to, že k životu patří jak radost, tak smutek.

O svátcích nás potěšil pohled, který nám poslala jedna naše bývalá obyvatelka. Podařilo se jí přestěhovat do běžného nájemního bytu. O něco později se i vdala. Těšíme se z toho, že lidé, kteří Domov opustili, zůstávají s námi v kontaktu.

Velkou událostí v chodu Domova bylo slavení Vánoc. Místní farnost nám věnovala vánoční stromeček, pod kterým byly připraveny dárky. Ty zajistili dobrovolníci z jedné olomoucké farnosti. Na Štědrý den nás navštívil

o. Hyacint, který si připravil krátké duchovní slovo a pak každému přítomnému osobně popřál Boží požehnání do dalších dnů. Celé vánoční období jsme společně (jak pracovníci, tak obyvatelé Domova) prožívali pokojně a s dobrou náladou.

Před koncem roku jsme dostali smutnou zprávu. Jedna z našich obyvatel, která měla mozkovou příhodu, zemřela ve zdravotnickém zařízení. Na začátku nového roku pak přišla další smutná zpráva. Jeden náš obyvatel zesnul v nemocnici na zástavu srdce. Za oba byla sloužena zádušní mše. Vzpomínky na ně přetrvávají. Jsme rádi, že jsme se s nimi mohli více seznámit a poslední roky jejich života jim být na blízku.

Když jsme se dozvěděli o úmrtí našeho obyvatele, vedoucí Domova sv. Anežky napsal: *Milí kolegové, zemřel pan Karel ...Někteří naši obyvatelé nebo pracovníci mu říkali „děda“ nebo „lovec diamantů“.* Když jsme o něm mluvili, uvědomili jsme si, že na něj vzpomínáme jako na člověka, který se stále usmíval a byl nad věcí.

Jan Řezníček

Obě foto archiv Charity Olomouc.

Sestry premonstrátky v roce 2020

Rok 2020 byl v naší Kongregaci rokem rozloučení jednak s milovaným farářem a bratrem v Kristu P. Bernardem Slabochem, O.Praem. Věříme, že ho Pán bohatě odmění za jeho obětavou a laskavou službu i lidský přístup ke každému potřebnému. Ať odpočívá v pokoji a bez konce chválí Pána a jeho svatou Matku Marii, kterým zcela patřil zde na zemi. Nedlouho po něm jsme se rozloučily s jednou z našich nejstarších spolusester, S. Metodějkou Františkou Šobánovou, kterou Pán povolal k sobě do Božího království. Přes 70 let žila věrně a obětavě svůj zasvěcený život a byla nám příkladem laskavé ochoty k pomoci a radostného snášení denních obtíží. Do třetice jsme se v komunitě rozloučily s naší drahou spolusestrou S. Augustinou Jarmilou Pupkovou, kterou si Pán povolal na věčnost po dlouhé nemoci. A začátkem listopadu jsme se v naší kapli rozloučily s jednou z prvních obyvatelk Domova sv. Norberta Janičkou Číhalíkovou, která byla s naším společenstvím spjata už od r. 1997, kdy byla jako civilní obyvatelka přijata do Charitního domova v Radvanově a spolu s námi se stěhovala na Sv. Kopeček.

Mezi významné události roku 2020 patřila připomínka 70 let od vyvezení sester ze Svatého Kopečka do internačního kláštera v Nové Říši, odtud pak následně do Broumova. „...V červenci (1950) dostala Velebná Matka příkaz přestěhovat sestry do exercičního domu a přízemí i obě patra Norbertina uvolnit. Bylo to jen nakrátko! Brzy (v druhé polovině srpna) přišlo další nařízení: do tří dnů se připravit na stěhování do internačního kláštera v Nové Říši. Sestry si směly vzít osobní věci a nejn nutnější nábytek – postele, noční stolky, stoly, židle, několik skříní, kuchyňské a jídelenské nádobí. V Nové Říši byly ubytovány spolu s Milosrdnými sestrami III. řádu sv. Františka, které také musely opustit svůj klášter na Sv. Kopečku. Naším mladším sestrám byla přidělena práce – šití vojenských čapek. V ostatních domech – v Útulně na Sv. Kopečku, v sirotčinci v Dolanech, v opatrovně v Němčicích a v Praze – byly sestry nahrazeny civilními pracovníci a odvezeny do internace do Opavy. V Opavě byly většinou starší sestry, které vypomáhaly při domácích pracích. Do Norbertina byl přemístěn ústav pro hluchoněmé z Lipníka nad Bečvou...“ (Z Kroniky.)

V červnu jsme si připomněly **20 let** od radostného stěhování z Radvanova zpět do mateřince na Sv. Kopečku, který nám byl vrácen v roce 1991. Po menších opravách jsme se přestěhovaly do bývalého exercičního domu a mateřské školky a několik dalších let postupně opravovaly a upravovaly hlavní budovu Norbertina.

Den 20. červen jsme prožily ve velké vděčnosti vůči Bohu i lidem oslavu **10 let** (21. června 2010) od posvěcení kaple sv. Norberta v areálu Norbertina na Sv. Kopečku. Vlastní program začal v 16 hod. krátkou přednáškou o historii kaple a o celé dlouhé cestě k naplnění ideového návrhu interiéru od akad. sochaře Petra Váni, který celý příběh osobně vyprávěl. Následoval hudební program: sklady pro varhany a příčnou flétnu od zahraničních autorů v provedení

S. Rafaely a Mgr. A. Rubešové a poté mše svatá s hlavním celebrantem Mons. Josefem Nuzikem, pomocným olomouckým biskupem. Po ní pokračovalo společné slavení v knihovně při agapé.

Z oslav 10. výročí žehnání kaple, s biskupem Mons. Josefem Nuzikem a akad. sochařem Petrem Váňou, foto archiv sester premonstrátek.

V červenci jsme si také připomněly 15 let od založení Domova sv. Norberta na Sv. Kopečku – domova s pečovatelskou službou, který požehnal 22. září 2005 otec biskup Mons. Josef Hrdlička.

Dne 29. listopadu jsme spolu s celým premonstrátským řádem zahájily oslavy jubilea 900. výročí založení premonstrátského řádu sv. Norbertem. Sice kvůli pandemii jen on-line, nicméně i tak to bylo pěkné spojení s bratřími na Strahově, ale i s ostatními bratřími a sestrami na celém světě.

Michaela L. Nováková

To vám byl těžký rok...

Rok se s rokem sešel a my přinášíme očekávaná čísla. Vstoupili jsme do doby covidové. Zahrada se z důvodu nepříznivé epidemiologické situace v naší zemi uzavřela na dlouhé čtyři měsíce. V roce 2020 klesla návštěvnost k číslům, v nichž se ocitala někdy před 25 lety. Zvířata ale žila dál, jakoby žádná epidemie neexistovala. Částka vynaložená na krmivo byla dokonce vyšší než v roce 2019. Některá čísla jsou tedy zásadně jiná, ostatní téměř netknutá. „Předešlý rok byl jedním z nejsložitějších v historii zoo. Rád bych poděkoval všem za podporu zoo, tím i podporu při záchraně ohrožených druhů zvířat. Zásadní podíl na finanční stabilitě zoo má její zřizovatel statutární město Olomouc, který v tomto roce přispěl částkou 33 mil. Kč. Vážím si však i každého jednotlivce, který nám pomáhá zvládnout toto těžké období. Solidarita lidí je parná i na nárůstu **adopcí zvířat**. Tu lze uskutečnit prostřednictvím našich webových stránek. Věřím, že budeme brzy moci naplno realizovat naše poslání,“ hodnotí rok a děkuje ředitel Zoo Olomouc Dr. Ing. Radomír Habáň.

Olomoucká zahrada otevřela brány svým návštěvníkům poprvé v roce 1956. Celkový počet návštěvníků, který do ní od jejího založení zavítal, je 16 149 775. V roce 2020 se turniket u vstupu otočil celkem 293 435 krát. Na ploše 42 ha zoo chová 1737 jedinců ve 412 druzích. Rok 2020 přinesl narození 203 mlád'at.

Návštěvníci: Počet návštěvníků se zastavil na čísle 293 457. Návštěvnost pod hranicí 300 000 jsme zaznamenali naposledy před 25 lety. Pro srovnání v roce 2019 byla návštěvnost 348 209 osob. První uzavření v březnu na dobu dvou měsíců se podařilo v letních měsících dohnat jak v návštěvnosti, tak i finančně. Avšak podzimní opětovné uzavření zapříčinilo pokles návštěvnosti o dalších 50 000 návštěvníků. Tento propad již dohnat nešlo také proto, že byly zrušeny všechny významné akce v průběhu celého roku.

Zvířata: Návštěvníky jistě potěšila mlád'ata lemurů, klokanů, surikat nebo mláďe žirafy Rothschildovy či velblouda dvouhrbého. Za významný můžeme považovat odchov hrabáče kapského, mravenečníka čtyřprstého, lvíčka zlatého nebo dlouho očekávané mláďe lenochoda dvouprstého. Významný posun nastal i v oblasti chovu terarijních zvířat.

Krmivo: Jelikož zvířata hodovala, roční útrata za nákup krmiva činila 6.436.801 Kč. Náklady na denní spotřebu krmiva pak představovaly částku 17.587 Kč. Pro srovnání v roce 2019 byly částky tyto: 6.135.270 Kč a 16.809 Kč.

Stavební počiny: Provoz zahájilo první vlčí safari v republice, zprůchodnila se ptačí voliéra Bábovka, dokončily se opravy poničeného výběhu pro rysy, rozšířila se expozice terárií. Návštěvníkům se znovu otevřelo lanové centrum Lanáček.

Zajímavosti: Z chovatelského hlediska Zoo Olomouc patří k největším chovatelům oryxů jihoafrických v Evropě a také vede plemennou knihu kozorožců kavkazských, kterých se ve volné přírodě pohybuje již jen několik tisíc. Daří se jí v odchovu obou druhů mravenečníků.

www.zoo-olomouc.cz

© Foto archiv Zoo Olomouc.

Muzeum jako živý prostor

(Expozice s úctou k duchovním i historickým hodnotám)

Poutní areál na Svatém Kopečku, kam v jeho největší slávě proudilo i přes sto tisíc poutníků ročně, prošel v posledních měsících zásadní proměnou. Završena byla další etapa jeho postupné obnovy. Kromě poutního chrámu se podařilo vrátit původní krásu nejen reprezentativním sálům proboštské rezidence, ale i interiéru muzea, v jehož prostorách vznikla nová stálá expozice. Ta se, pokud to epidemiologická situace umožní, letos otevře veřejnosti. Je na co se těšit! O této zásadní proměně hovoříme s autory koncepce muzea paní Helenou Zápalkovou (HZ) a panem Liborem Šturmecem (LŠ) a zástupcem farnosti otcem Hyacintem Kuchtou O.Praem. (HK).

Dalmatika s ověšky ze Sv. Kopečka, Morava, kolem 1750, foto archiv autorů expozice, i dále.

Kalich ze Sv. Kopečka, Augšpurk, 1690–1700.

O jaký projekt obnovy se jednalo, co vše se v této etapě podařilo?

LŠ: Projekt obnovy areálu baziliky Navštívení Panny Marie na Svatém Kopečku u Olomouce zahrnoval stavební i restaurátorské práce a byl realizován v rámci dotačních titulů Evropské unie, konkrétně Integrovaného regionálního operačního programu (IROP), vyhlášeného pro zdejší kraj. Šlo v podstatě o další etapu prací, zahájených zde již v roce 2006. Do současného projektu pak bylo mj. zařazeno vybudování nového muzea, které by návštěvníkům mělo představit minulost i současnost svatokopeckého poutního místa.

Proč muzeum právě na Svatém Kopečku?

HZ: Svatý Kopeček je dodnes živým poutním místem s bohatou historií i duchovní tradicí. Současně jde ovšem také o jedinečnou památku, navštěvovanou

nejen poutníky, ale skutečně širokou veřejností. Je proto logické, že tak velký projekt počítal rovněž s vytvořením expozice, která by význam tohoto místa přiblížila.

LŠ: Navíc zde již existovalo muzeum Matice svatokopecké, která jej roky i provozovala. Svým způsobem se tedy jedná o kontinuální navázání na tuto starší expozici. Hned na počátku projektu byla proto Matice také jedním z přizvaných partnerů.

HZ: Je jen logické, že strahovští premonstráti chtějí ve spolupráci s Maticí, která se bude na návštěvnickém provozu muzea spolupodílet, nadále pokračovat. Klíčovou otázkou se přitom v diskusích o podobě expozice stala také snaha o vytvoření prostoru pro zamýšlenou výstavní činnost, která by z muzea mohla vytvořit skutečně živý prostor.

Jak dlouho jste na expozici pracovali? Co vše její příprava obnášela?

LŠ: Přestože první podoba muzea se začala rodit již zhruba před dvěma lety, intenzivně se bylo možné přípravě expozice věnovat až v posledním roce projektu. Libreto i prostorová podoba expozice vznikaly postupně, do značné míry v závislosti na koncepci architektonického projektu, do něhož jsme se museli takřka jít. Tato danost samozřejmě přinesla sebou i některé úkoly, které bylo nutné postupně řešit a celkové pojetí upravit. Vedle výběru exponátů jsme se současně snažili zajistit alespoň jejich dílčí restaurátorské ošetření, ve kterém se snad bude pokračovat i v následujících letech.

HK: Součástí projektu je i snaha o jakousi ucelenost. Část dochovaného mobiliáře je dosud odborně nezpracovaná, teprve jeho poznáním a uvedením do logických celků začne dávat smysl. Na tom se také pracuje. V souvislosti s tím je třeba zmínit, že velkým přínosem je i zbudování nového depozitáře.

HZ: Musíme si uvědomit, že muzeum je vsazeno do historického prostoru, který je sám svého druhu exponátem. Jakákoliv intervence je tedy nutně určitým narušením původního podoby a funkce daných prostor. Asi nejtěžším úkolem pak bylo sladit expozici s autentickými, bohatě zdobenými interiéry v blízkosti Svatých schodů. Věřím, že se snad podařilo navrhnout expozici s úctou k duchovním i historickým hodnotám.

LŠ: Nejde o běžnou expozici, neboť svatokopecké muzeum bezprostředně sousedí s liturgickým a poutním prostorem; je otevřeno pro lidi, kteří na Svatý Kopeček směřují za duchovním obohacením i poznáním místa samotného. O to zajímavější a současně i těžší bylo docílit souladu všech těchto jeho funkcí.

Součástí projektu obnovy se stala také digitalizace, čeho se týkala a jaké bude její využití?

HZ: Primárním cílem digitalizace se stalo komplexní zmapování celého areálu, tj. jak všech exteriérů a interiérů, tak mobiliáře a vybraných artefaktů. Pomocí dronů a dalšího technického zařízení se realizátoři digitalizace dostali i do míst, která jsou bez lešení prakticky nedostupná. Rozsáhlý materiál, který byl takto vytvořen, má jistě vedle dokumentační a archivační funkce potenciál dalšího využi-

tí. Vrátime-li se k naší expozici, rádi bychom návštěvníkům prostřednictvím těchto digitálních, audiovizuálních technologií nabídli např. možnost prozkoumat detaily štukové a freskové výzdoby chrámu, vysvětlili jejich obsah, představili významné osobnosti a umělce, kteří na Svatém Kopečku působili nebo umožnili nahlédnout do dobových rukopisů a tisků.

LŠ: Soudobé technologie mohou významně rozšířit prostorově poměrně omezené výstavní možnosti muzea. Návštěvník si tak bude moci virtuálně prohlédnout i předměty, které nemohou být z různých důvodů vystaveny. A nejenom to, virtuální prohlídka zprostředkuje také prostory, které nejsou běžně přístupny. Digitalizace přináší nepochybně nové možnosti prezentace kulturního dědictví.

HZ: Využití moderních technologií se stalo koneckonců nanejvýše aktuálním i v současné době, kdy vzhledem k epidemiologickým opatřením, souvisejícím s pandemií koronaviru, lidé muzea a galerie fyzicky navštívit vůbec nemohou. Proto bude virtuální prohlídka areálu a digitální prezentace historie Svatého Kopečka propojena také s webovými stránkami.

LŠ: Počítá se i s uplatněním současných technických zařízení jako jsou chytré telefony či tablety, které umožní propojení s virtuálním světem areálu. Dokončuje se rovněž mobilní aplikace. Nezapomínáme přitom ani na zahraniční návštěvníky. Doprovodné texty by měly být k dispozici ve čtyřech jazykových mutacích: kromě češtiny, jde o angličtinu, němčinu a polštinu.

HZ: Historie Svatého Kopečka je bohatá, nechceme prostor expozice zahltit přemírou informací. Moderní technologie by tak měly sloužit především jako možnost dozvědět se více.

Čím expozice vrcholí?

HZ: Za nás (autory stále expozice) to bude určitě klenotnice. Z pohledu prohlídkové trasy pak výstavní prostora, kterou má na starost Matice. Měla by být věnována duchovnímu významu poutí v životě člověka. Vedle toho je zde ale počítáno i se sezónním výstavním provozem. Připomínat zde tak bude možné různá výročí a osobnosti spjaté se Svatým Kopečkem nebo třeba představit tvorbu místních umělců.

Jaká je hlavní osa libreta, na jaké exponáty se můžeme těšit?

HZ: Přízemí muzea je věnováno důležitým momentům z historie svatokopecského areálu, od založení první mariánské kaple Janem Andřískem až po pohnuté osudy poutního místa ve 20. století. Ze zajímavých exponátů zde lze jmenovat například sošky apoštolů z původní výzdoby svatokopecské kazatelny nebo busty Krista a sv. Máří Magdalény, které byly součástí efemérní architektury vybudované ke slavnosti korunovace milostného obrazu. V patře pak bude expozice zaměřena na fenomén poutnictví a také liturgii. Zde zaujme nepochybně monumentální obraz nizozemského malíře Justuse van den Nypoorta, který představuje Anděla s poutníkem, kterak putuje k milostnému obrazu na Svatém Kopečku. V původní barokní bazilice byl umístěn na bočním oltáři v kapli Sv. Anděla Strážce, kde bylo v roce

1690 založeno elitní náboženské bratrstvo Uctívání let Kristových. Neméně zajímavá budou ovšem také drahocenná mešní roucha, zhotovená přímo pro liturgický provoz v bazilice a léta deponovaná v Uměleckoprůmyslovém muzeu v Praze.

LŠ: Řada cenných artefaktů byla v roce 1950 ze Svatého Kopečka odvezena. V rámci restitucí se podařilo Strahovské kanonii získat část zabavených uměleckých děl zpět do svého vlastnictví a nyní nastala ta pravá chvíle, kdy mohou být opět vystavena na „domácí“ půdě, což bude bezpochyby velmi atraktivní a zajímavé.

HZ: Protože jsou však historické textilie velmi choulostivým a křehkým materiálem, předpokládáme, že v expozici bude docházet k jejich pravidelné obměně.

LŠ: A když jsme u výjimečných uměleckých děl, které by návštěvník v rámci prohlídky muzea neměl minout, je potřeba připomenout Svaté schody se sousedním Oplakáváním Krista od sochaře Jiřího Antonína Heinze z první poloviny 30. let 18. století. Při nedávném restaurování byla rekonstruována jeho původní povrchová úprava a v rámci nynějšího projektu se dočkaly funkční obnovy také samotné schody. Opětovně byly rozděleny na tři ramena, tj. širší prostřední část, po které se poutníci vydávají po kolenou vzhůru k sousední dvě užší ramena po stranách, určená pro cestu zpět. Svaté schody budou opět sloužit poutníkům, běžní návštěvníci si budou moci Heinzovo sugestivní dílo prohlédnout z expoziční chodby v prvním patře.

Na co se můžeme těšit v rámci zmiňované klenotnice?

HZ: Vystaveny budou zejména liturgické nádoby a náčiní, jako jsou monstrance, kalichy, ciboria, mešní konvičky, svícny či relikviáře. Přestože Svatý Kopeček o řadu výjimečných liturgických předmětů v průběhu své pohnuté historie bohužel přišel, nabídne Klenotnice několik skutečně pozoruhodných děl z drahých i obecných kovů z doby baroka až počátku 20. století, např. ojedinělý barokní kalich s reliéfy Kristových pašijí, bohatě zdobený stříbrným filigránem a českými granáty.

LŠ: S olomouckým arcibiskupstvím jsme nyní projednali také dlouhodobou zápůjčku velmi zajímavé monstrance s vyobrazením patrona řádů premonstrátů – sv. Norberta. Monstrance pochází z kláštera Hradisko a dnes je součástí inventáře tamní farnosti při kostele sv. Štěpána. Po velmi dlouhé době tak bude zase možnost se na ni zblízka podívat.

HZ: Instalace sama by měla navodit dojem chrámové klenotnice. Její součástí pak bude navíc také krátké edukační video, jehož obsahem je představení funkce jednotlivých předmětů v rámci křesťanské bohoslužby. Před několika lety bylo natočeno pro Strahovskou klenotnici a to přímo na Svatém Kopečku, ve spolupráci s nedávno zesnulým svatokopeckým farářem P. Bernardem Slabochem.

Je nové muzeum „přátelské“ k dětským návštěvníkům?

HZ: S dětským návštěvníkem počítá zejména virtuální průvodce areálem. Hlavním vypravěčem, průvodcem, je zde totiž animovaná postavička samotného Andryška, která hravou formou přibližuje ty nejvýznamnější události z dějin Svatého Kopečka i poutní areál samotný.

Jaké zázemí bylo nutné vybudovat pro potřeby provozu muzea?

LŠ: Kromě běžného technického vybavení muzejním mobiliářem, především prachotěsnými vitrinami, to byly nezbytné a běžnému návštěvníkovi neviditelné rozvody kabelů pro zajištění osvětlení a bezpečnost sbírek. Samozřejmě je i vytvoření samostatného prostoru pro prodej vstupenek a suvenýrů. V současné době se řeší další zlepšení komfortu pro návštěvníky, jako jsou toalety a podobně.

Čím je expozice oslovující pro Vás osobně?

LŠ: Přiblížit historický význam místa a jeho dějin – zvláště pak u tak cenné památky, jakou je areál baziliky na Svatém Kopečku – je mimořádnou a zavazující výzvou každému, kdo takovou příležitost dostane.

HZ: Jako mimořádné vnímám zejména prostředí, ve kterém je expozice instalovaná. O to citlivější a pokornější musel být náš přístup k tomu co a jak vystavit.

S jakými pocity byste si přáli, aby návštěvník svatokopecký poutní areál opouštěl?

HZ: Poutní místa jsou především místa duchovního uzdravení, jsou posvěcena našimi předky a promodlená jejich zbožností. Svatý Kopeček v tomto není výjimkou. Současně je také významnou kulturní památkou s bohatou historií. Obě je zde vzájemně a úzce propojeno. Přála bych si proto, aby vedle intenzivního prožitku Boží přítomnosti, byla návštěva Svatého Kopečka také mimořádným kulturním zážitkem.

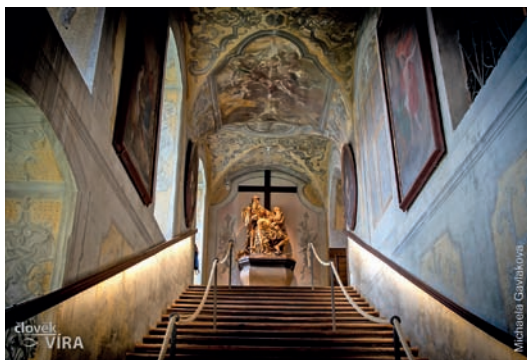
LŠ: Co k tomu dodat? Aby poutníci a vůbec všichni návštěvníci odcházeli z tohoto místa obohaceni těmi nejlepšími pocity a vjemy.

Co byste popřáli nové prohlídkové trase a muzeu do začátku?

HZ: Množství spokojených návštěvníků, kteří se sem budou rádi vracet.

LŠ: Aby i zde plně platilo premonstrátské „Ad omne opus bonum parati – Připraveni ke každému dobrému dílu“.

Za rozhovor děkuji Martin Kučera a Jana Krejčová

Svaté schody, foto Člověk a Vira, Michaela Gavlaková.

Otevření Svatokopeckého muzea, foto Člověk a Vira.

Mgr. Helena Zápalková, Ph.D.

Narozena 1972 v Bohumíně, absolventka Střední uměleckoprůmyslové školy v Brně, obor grafika, Ústavu pro dějiny umění FF Univerzity Karlovy v Praze (Mgr.) a Katedry dějin umění FF Univerzity Palackého v Olomouci (Ph.D.). Po absolutoriu vysoké školy pracovala na Památkovém ústavu v Olomouci jako specialista pro restaurování, od roku 2000 působí v Muzeu umění Olomouc jako kurátorka sbírky staré grafiky a Arcidiecézního muzea Olomouc. V současné době zastává rovněž funkci vedoucí odboru ochrany sbírkového fondu. Profesně se zaměřuje zejména na umění a řemeslo doby baroka. Je autorkou či spoluautorkou řady výstav a expozic, mj. stálé expozice Arcidiecézního muzea Olomouc. Věnuje se publikační činnosti. Dlouhodobě spolupracuje také s Mgr. Liborem Šturcem. Vedle několika výstavních projektů se autorsky podílela např. na expozici Klenotnice Strahovského kláštera a Klenotnice premonstrátského kláštera v Nové Říši.

Mgr. Libor Šturc

Narozen ve Znojmě, absolvent SPŠ grafické v Praze, obor restaurátor – konzervátor a Semináře dějin umění na FF Masarykovy univerzity v Brně. V letech 1981–2000 pracoval v Jihomoravském muzeu ve Znojmě jako konzervátor a poté historik umění. Od roku 2000 působí v Královské kanonii premonstrátů na Strahově ve funkci kurátora uměleckých sbírek a fondů. Věnuje se správě a vědeckému výzkumu sbírek Strahovské obrazárny a péči o movité kulturní památky strahovské kanonie. V letech 2006–2009 byl odborným garantem první etapy obnovy interiérů Svatokopecké baziliky. Je autorem či spoluautorem množství výstav a expozic, řadu let úzce spolupracuje s Mgr. H. Zápalkovou, Ph.D., např. při přípravě výstavy a katalogu „Speculum mundi – sběratelství Strahovského kláštera“ či „V oplatce jsi všecek tajně“ pro Arcidiecézní muzeum v Olomouci, společným dílem je také Klenotnice Strahovského kláštera a Klenotnice premonstrátského kláštera v Nové Říši.

Svatokopecká výročí v roce 2020

150 roků poštovního úřadu na Svatém Kopečku

Dne 1. září 1870 byl na základě povolení ministerstva obchodu z března téhož roku zřízen poštovní úřad na Svatém Kopečku. Zprávu o této události přinesly ve stejný den *Morawské nowiny* a s předstihem *Die neue Zeit* již 28. 8. 1870, *Mährischer Correspondent* 30. 8. 1870 a *Brünner Zeitung* 31. 8. 1870. Tyto zdroje uvádějí, že pošta bude zvláštním poslem denně ve spojení s poštovním úřadem v Dolanech a že bude sloužit jako sběrné místo také pro Droždín, Lošov, Posluchov, Radíkov a Samotičky. Místo úřadu a jméno prvního poštmistra se však nikde neuvádí.

Podle sdělení známého samotišského publicisty Bohuslava Smejkal (1924–2015) se měl první poštovní úřad nacházet v domě č. 5/48 v dnešní Holubově ulici.¹ K tomuto tvrzení však bohužel neexistuje žádný písemný doklad. Podle Jakuba Hušky, autora knihy *Svatý Kopeček: Dějiny obce a městské části* (Olomouc, 2020) byl na počátku 80. let 19. století poštmistrem zdejší lékař *Salomon Wasservogel*.²

Dalším nám známým a písemně doloženým³ svatokopeckým poštmistrem byl *Josef Příkryl* (1852–1912), pocházející z Dolan. Po jeho smrti byl na jeho místo přeložen z Hutiska *Metoděj Kopecký*, původním jménem *Komprda*.⁴ Po něm

* [Neue Postverbindung.] In Heiligenberg nächst Olmütz wird vom 1. September ein Postamt in's Leben treten, welches, mit dem Postamt in Dolleitz durch eine tägliche Fußbotenpost in Verbindung gesetzt, sich mit dem Brief- und Fahrpostdienste zu befassen haben wird. Die Ortschaften Heiligenberg, Drazditz, Loschau, Posluschau, Raditzau und Samotischel sind dem Bestellungsbezirke des neuen Postamtes zugewiesen!

Novinová zpráva o zřízení poštovního úřadu na Svatém Kopečku v *Die neue Zeit* ze dne 28. 8. 1870.

* (Nová pošta.) Od 1. září počínaje vejde v život na Sv. Kopečku u Olomouce pošta, jež zvláštním poslem bude ve spojení s poštovním úřadem v Dolanech.

Informace o zřízení poštovního úřadu na Svatém Kopečku v *Morawských nowinách* ze dne 1. 9. 1870.

Josef Příkryl v uniformě s rodinou, soukromý archiv, i dále.

o jména: *František Močíčka, Anežka Kokešová, Anna Netopilová, Jindřiška Sovová, Věra Hilšerová a Otýlie Spáčilová.*

Od 1. září 1890 fungovalo každodenní poštovní dopravní spojení mezi Svatým Kopečkem a nádražím v Olomouci.⁹ Od 21. května 1891 probíhala tato služba v letním období dokonce dvakrát denně.¹⁰ Později byl poštovní dostavník nahrazen autobusem, jehož řidičem byl podle Jany Krejčové po dvacet roků „poslední hanácký postilion“ *Karel Smékal* (1860–1941). Telegrafní a telefonní služba byla zavedena 16. května 1906.

Místo poštovního úřadu se od roku 1945 neměnilo z nynější adresy Dvorského 99/28 až do roku 1972, kdy byl úřad přemístěn na současné místo na adrese náměstí Sadové 7/26. Od 12. ledna 2010 je vedoucí svatokopecké pobočky České pošty paní Jana Lehárová z Bystrovan. Před ní zastávaly tento post Marta Purová a Jindřiška Kučerová.

Autoři příspěvku děkují za cenné informace Květoslavě Matějíkové, která na poště pracovala v letech 1956–1994, z toho do roku 1974 na přepážce na Svatém Kopečku. Poděkování patří rovněž Zdeňku Přikrylovi, pravnuku Josefa Přikryla, za poskytnutí a možnost reprodukování úmrtního oznámení a fotografie.

Jan Andres ml. a Jan Andres st.

Poznámky

- 1/ Takto se rovněž odkazují Jan Nedělník a Miroslava Titzová, autoři publikace *Svatý Kopeček – Genius loci*. Matice svatokopecká, Svatý Kopeček, 2010. Tehdy ovšem mohl mít dům jiné číslo popisné.
- 2/ Viz informace v *Pozoru* ze dne 25. 12. 1883.
- 3/ Viz zpráva o jeho úmrtí v *Pozoru* ze dne 11. 5. 1912 a oznámení o úmrtí v textu. V oddacím listu z 25. 10. 1879 a křestním listu syna Josefa Bohuslava, narozeného 5. 11. 1885, je uvedeno jako bydliště již zmíněné č. 5. Povolání poštmistra se však uvádí až v rodném listu dcery Františky, narozené 25. 1. 1890.
- 4/ Viz zpráva v *Národních listech* z 23. 7. 1912.
- 5/ O úmrtí Kopeckého v tomto roce informoval *Pozor* dne 2. 7. 1926.
- 6/ Viz poštmistrem *Mackem* odeslaný korespondenční lístek z 23. 9. 1945, dokládající, že byl rovněž vášnivý filatelista. Soukromá sbírka.
- 7/ Viz informace v *Kronice obce Sv. Kopeček II* (Svatý Kopeček, 1961–1968), kde je na str. 22 uveden podrobný výčet všech aktivit poštovního úřadu v roce 1960.
- 8/ *Místa naděje na Svatém Kopečku u Olomouce*. Statutární město Olomouc a Olomoucký kraj, Olomouc, 2018.
- 9/ Viz *Olmützer Zeitung* z 27. 8. 1870.
- 10/ Viz *Pozor* z 23. 5. 1891 a *Mährisches Tagblatt* ze 4. 7. 1891.

50 roků od úmrtí Stanislava Menšíka

Dne 16. června 1970 zemřel v Olomouci po opakovaném infarktu myokardu svatokopecký malíř, kreslíř a příležitostný grafik *Stanislav Menšík*. Narodil se 9. listopadu 1912 v domě č. 46 na dnešním náměstí Sadovém a strávil zde s výjimkou posledního roku celý život. Pohřeb se konal 20. června 1970. Po smutečních obřadech v kostele byla rakev s jeho tělesnými ostatky uložena do rodinného hrobu na starém hřbitově, po levé straně kaple sv. Barbory. Pohřbívající kněz *Vincenc Šalša* (1916–1995) byl po mnohaletém věznění z politických důvodů zdejším faryářem jen krátkou dobu. Proto mu podklady k proslovu nad rakví připravil znalec Menšíkova díla a jeho přítel *Bohuslav Smejkal* (1924–2015).

Stanislav Menšík v 60. letech 20. století, foto anonym.

Smuteční projev P. Vincence Šalši při ukládání ostatků Stanislava Menšíka do hrobu, foto Otto Babler ml.

Menšíkův hrob nyní zdobí pozoruhodná plastika *Múza* a její zesnulý vyznavač dalšího přítele, sochaře *Járy Šolce* (1911–1987). Náhrobek ve tvaru kříže, označený faksimilí podpisu St. Menšíka, připomíná *Pietu*.

Po čtyřiceti letech tvůrčí práce zanechal Menšík rozsáhlé dílo, které se většinou nachází v soukromých sbírkách v Česku i v zahraničí. Nejrozsáhlejší soubor jeho prací spravuje Muzeum umění Olomouc, kde se také konala na přelomu let 2018–2019 dosud největší Menšíkova výstava s názvem *Marnotratný milovník barev / Stanislav Menšík 1912–1970*. K ní připravili autoři tohoto příspěvku rozsáhlý katalog, mající charakter monografie.

Při příležitosti dřívější výstavy k nedožitým 65. narozeninám, pořádané společně Galerii výtvarného umění a Vlastivědným ústavem v Olomouci, zhodnotil Menšíkův odkaz známý historik umění *František Dvořák* (1920–2015) slovy: „*Teprve O. F. Babler ve svém úvodu k Menšíkově výstavě roku 1960 a pak hlavně v textu katalogu umělcovy posmrtné výstavy r. 1973 ukázal, jak souvisí svojí prací se svým domovem a jak je Menšík všemi vlákny citového života připoután „k reali-*

Stanislav Menšík, Tančící dívky, 1939, olej, plátno, soukromá sbírka.

Stanislav Menšík, Ukřižování, 1940, olej, plátno, soukromá sbírka.

tě, k světu a jeho dějům... “A právě tyto hodnoty způsobily, že se k odkazu Stanislava Menšíka musíme znovu vracet a připomínat jej jako sugestivní výpověď o světě, poněvadž vznikla z naléhavosti doby i z vnitřní nutnosti autora, který k ní musel říci své rozhodné slovo.”

Jan Andres ml. a Jan Andres st.

Jiná svatokopecká výročí

1121 | 900. výročí | Založení řádu premonstrátů.

1645 | 375. výročí | Andrýskova kaple zapálena Švédy.

1650 | 370. výročí | Zahájena obnova Andrýskovy kaple.

1705, 28. září | 315. výročí | Uhořelo 121 poutníků.

1745 | 275. výročí | Premonstráti z kláštera Hradiska vyhráli nad olomouckými měšťany spor o milové právo v čepování piva. Na památku nechali ve štítu své hospody (dnes Na Pile) vsadit reliéf beránka s pozadím otočeným k městu a desku s latinským nápisem (Cudný beránek nechává všem líbat své rouno, nebojí se ohně, protože právem drží své místo). Starou budovu hospody nahradila jiná, ale reliéf i deska byly zachovány.

1900, 29. března | 120. výročí | Narození básníka Jiřího Wolкера, který bývá spojován se Svatým Kopečkem.

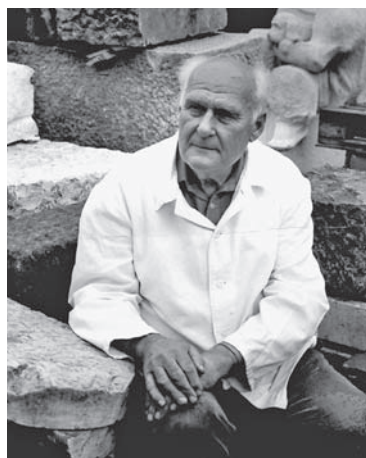
1920, 21. ledna | 100. výročí narození | Josef Stárek, sochař, kameník a restaurátor se narodil ve Vidni, zemřel 20. května 1996. Protějškem Svatého Kopečka

je Tabulový vrch v Olomouci, kde na štítu Teoretických ústavů Fakultní nemocnice v Olomouci stojí sousoší *Anatom*, které podle modelu Sylvy Lacinové-Jílkové vytvořil v 60. letech minulého století. Vyučil se u Julia Pelikána a vystudoval dějiny umění na olomoucké filozofické fakultě UP. Pracoval jako svobodný umělec, reprodukoval řadu soch svých kolegů a restauroval mnoho sochařských děl, a to i na Svatém Kopečku, kde řadu let žil.

1945, 6. až 7. května | 75. výročí | Dělostřeleckou palbou poškozeny věže kostela.

1945, 7. května | 75. výročí | Svatý Kopeček osvobozen.

1945, 1. července | 75. výročí | 35 tisíc poutníků přišlo poděkovat Panně Marii Svatokopecké za ukončení válečných útrap.

*Josef Stárek foto převzato
z <https://www.fnol.cz/aktuality/>*

Kresba Aljo Beran (15. 4. 1907 – 22. 10. 1990).

1950, 29. března | Byly vzpomínány nedožitě 50. narozeniny Jiřího Wolkera | Jméno básníka často spojovaného se Svatým Kopečkem bylo v minulosti zneužito. I takovým způsobem se vzpomínalo jeho narozenin: „V říjnu 1949 se prostějovští oděvníci rozhodli dát svým závodům pojmenování po básníku Jiřím Wolkrovi. ...Pracující Oděvních závodů si byli velmi dobře vědomi toho, k čemu je jméno Jiřího Wolkra zavazuje. Proto již na počest přejmenování svých závodů na Oděvní závody Jiřího Wolkra n. p. v Prostějově zahájili údernickou směnu a zařadili se tak mezi první závody v Olomouckém kraji, které najely na údernické směny.“ *Stráž lidu* 25. března 1950, 12, 1.

1950 | 70. výročí | Kláštery na Svatém Kopečku a Matice svatokopecká zrušeny.

1990, 11. února | 30. výročí | Premonstráti znovu uvedeni na Svatý Kopeček.

1990, 1. července | 30. výročí | Městské části vrácen název Svatý Kopeček.

1995, 21. května | 25. výročí | Svatý Kopeček navštívil papež Jan Pavel II., chrám povýšil na baziliku minor.

Jana Krejčová

Čestní občané Svatého Kopečka

V nultém čísle *Svatokopeckých novinek* jsme ohlásili článek věnovaný čestným občanům Svatého Kopečka. Čestné občanství bývalo udělováno od dob Rakouska-Uherska poměrně často coby projev uznání za zvláštní zásluhy, projev vděčnosti za nějakou službu či práci pro obec nebo jako pobídka k dobrodiní nebo tak obce ocenily zásluhy, které si kandidáti získali v práci národní, politické, hospodářské a samosprávné.

V Olomouci je dnes toto ohodnocení nazýváno *Cena města*. V naší republice nejčastěji získal tento čestný titul prezident Tomáš Garrigue Masaryk, a to i v německých enklávách, v Olomouci již v roce 1919. Na Svatém Kopečku k tomu ale nedošlo. Na druhém místě to byli arcibiskupové. Také některé jiné osobnosti se čestnými občany staly postupně v několika vsích či městech. První ověřené jmenování čestným občanem naší obce se uskutečnilo před 115 lety, tedy v roce 1905. Navrženo bylo hned několik osob, nějaký blíže nespecifikovaný kandidát obojího práva, kterým snad byl JUC. Ladislav Tůma, jenž v té době v Olomouci brojil za Jana Husa, nakonec čestné občanství na Svatém Kopečku nedostal.

V minulosti bývalo čestné občanství i odebráno, např. po únorovém převratu v roce 1948 byli zbaveni čestného občanství představitelé Čs. strany lidové a jiní katoličtí činitelé, kteří se podle tehdejšího myšlení „zpronevěřili zásadám lidové demokracie.“ Šlo především o Msgre. Dr. Jana Šrámka, Msgre. Františka Hálu či PhDr. Petra Zenkla.

Čestným občanstvím poctila svatokopecká obec níže uvedené muže. Seznam všech nositelů tohoto titulu na Svatém Kopečku pravděpodobně nikdy nebyl sestaven, pokud budou v budoucnu dohledáni další, k tématu se vrátíme.

Kde brali tito pracovníci a neúnavní muži sílu k překonávání mnoha překážek, které museli řešit? Žili v době, kdy neměli žádné technické pomůcky, které by jim práci usnadnili. Snad někteří z nich měli kolem sebe schopné lidi, kteří jim byli nápomocni. V každém ohledu je třeba je s úctou vzpomenout.

JUDr. Richard Fischer, olomoucký advokát, vlastenec, poslanec v Zemském sněmu (1906 a 1913), člen městské rady, první český starosta města Olomouce.

Narodil se 27. března 1872 v Lošticích v rodině sládka a rolníka, maturoval na Slovanském gymnáziu v Olomouci a ve studiu pokračoval na právech v Praze. Po praxi si v Olomouci nad kavárnou Drápal otevřel vlastní kancelář. Byl vynikajícím právníkem, pracoval v Národní jednotě, Matici školské a v jiných národních spolcích a sdruženích, rozuměl národohospodářství, školským a kulturním záležitostem, věnoval se historii. Politicky se angažoval v Moravské pokrokové straně a později v Čs. národní demokracii. V letech 1919–1923 byl členem městské rady, od 27. listopadu 1923 do 15. března 1939 starostou města Olomouce. V den vzniku republi-

ky 28. října 1918 převedl německou správu města do českých rukou a na jaře roku 1919 byl realizován jeho návrh na připojení třinácti obcí k Velkému Olomouci. Vážil si každého, kdo pracoval pro blaho města. Populární JUDr. Richard Fischer se po nástupu Hitlera a následného zbavení funkce uchýlil do ústraní. Zemřel 5. února 1954 v Olomouci, pochován je v rodných Lošticích.

Mezi čestné občany Svatého Kopečka byl zařazen již v roce 1910 nebo krátce předtím, ještě dříve v Litovli (1906), postupně pak i v dalších obcích. Mezi stovkami gratulací k jeho 60. narozeninám, které otiskl 26. března 1932 *Pozor*, oficiální blahopřání ze Svatého Kopečka, či od jeho dřívějších představitelů, chybí. Připomeňme, že jeho profesní kolega a přítel JUDr. Julius Ambros s chotí vlastnili na Svatém Kopečku vilu č. 5.

František Okleštěk, poslanec Říšské rady a Revolučního národního shromáždění za agrárníky.

František Okleštěk, soukromá sbírka.

Uznání za výtečné služby, které olomouckého okresu prokázal svou neúnavnou činností jako předseda starostenského sboru, se mu dostalo i na Svatém Kopečku tím, že ho obec roku 1905 jmenovala čestným občanem.

Fr. Okleštěk se narodil v Těšeticích 12. dubna 1867 v č. 17, politicky činný byl od svého mládí. Angažoval se v Omladině, v českém školském spolku, v komisi pro osobní daň z příjmu pro okres Olomouc-město, od roku 1905 byl starostou Těšetic po dlouhých 28 let, předsedou Ústředí sborů starostenských na Moravě a předsedou Hanácko-rolnických akciových závodů v Těšeticích. V roce 1898 se součástí závodů stal i původně premonstrátský pivovar. V roce 1906 Fr. Okleštěk kandidoval jako člen katolické národní strany na zemského poslance, o rok později kandidoval za tutéž stranu a stranu křesťansko-sociální do říšské

sněmovny, v říšské radě byl členem agrárního klubu, byl členem řady spolků a korporací rolnických a národních, od roku 1912 předsedal sirotčímu spolku pro soudní okres olomoucký a od roku 1914 byl aktivním členem agrární strany. Dále pracoval jako místopředseda olomoucké pobočky Moravské banky a náměstek starosty Občanské záložny v Olomouci, místopředseda Ochranného svazu pivovarů v Přerově a předseda Česko-moravské stavební akciové společnosti v Praze. Měl značné zásluhy o českost a rozkvět města Olomouce a jeho okolí. Rolník Fr. Okleštěk i při svých aktivitách zdálky dohlížel na své hospodářství. V době své nepřítomnosti byl se svojí manželkou, která ho doma v mnohém musela zastat, v čilém korespondenčním styku.

Richard Fischer, soukromá sbírka.

Fr. Okleštěk, čestný občan mnoha obcí včetně své rodné, zemřel 8. února 1936 po těžké nemoci ve věku 69 let, pochován byl v Těšeticích 11. února 1936.

JUDr. František Smrčka, olomoucký advokát, starosta Tělovýchovné jednoty Sokol v Olomouci, starosta Sokolské župy olomoucké a člen výboru Československé obce sokolské.

Narodil se 27. září 1863 v Humpolci, po příchodu do Olomouce byl zvolen starostou Národní Jednoty pro východní Moravu, později např. kurátorem Právovárečného měšťanstva města Olomouce, kterážto společnost byla od roku 1921 v konkurzu. Tehdy nabídla firma Josef J. Ander a syn 2,5 milionu Kč na splacení jejího dluhu. Zda byla tato velkorysá nabídka přijata, nevíme. Celý život se angažoval v Sokole, byl členem zastupitelstva i Rady města Olomouce, Družstva českého divadla, České besedy v Olomouci, Národní rady československé v Praze, předseda dozorčí rady Pozemkového ústavu v Olomouci a pracoval v četných jiných národních institucích. Celý život zasvětil, stejně jako JUDr. R. Fischer, práci pro rodnou zem a český národ. Titul čestného občana získal společně s JUDr. R. Fischerem. Zemřel 27. ledna 1922 v Olomouci, pohřeb žehem se konal v pražském krematoriu.

Jeho syn Otakar byl promován doktorem práv půl roku po otcově smrti a pokračoval ve stopách svého otce i na poli Sokola. Zapojoval se do odboje a 12. března 1943 byl ve Vratislavi popraven. Na jeho památku nese Sokolská župa olomoucká po něm název – Smrčkova.

Jan Vanýsek, předseda Silničního výboru okresu Olomouckého se sídlem na Dolním nám. č. 17, 1. poschodí.

Vážený rolník klerikálního smýšlení stál při zrodu agrární strany na Moravě, která později nabrala směr, který neodpovídal jeho představám. Narodil se ve Velkém Týnci 24. července 1840. Opakovaně byl (do roku 1898) dlouholetým starostou obce, předsedou místní záložny, od roku 1894 předsedou výkonného výboru společnosti Rolnický akciový pivovar se sladovnou na Olomoucku ve Velkém Týnci. Jako předseda (1902–1908) silničního výboru si získal zvelebením silnic a tudíž i dopravy velké zásluhy a uznání. Patrně proto byl také ohodnocen obecním výborem Svatý Kopeček a byl v roce 1905 jmenován čestným občanem. V době jeho úřadování byla totiž připravována výstavba silnice ze Svatého Kopečka do Lošova, nařízení silničního výboru nese datum 19. března 1909. Nicméně se se stavbou začalo až za asi čtyři další roky. J. Vanýsek byl po odchodu do penze v roce 1909 za práci odvedenou pro rolnictvo olomouckého okresu vyznamenán i zlatým záslužným křížem s korunou. Byl otcem vynikajícího lékaře-internisty Prof. MUDr. Rudolfa Vanýska (1876–1957)

*JUDr. František Smrčka,
[https://ostrovolomouc.
cz/olomoucky-prevrat-v-
roce-1918](https://ostrovolomouc.cz/olomoucky-prevrat-v-roce-1918)*

a dědem oftalmologa Prof. MUDr. Jana Vanýska (1910–1995). Zemřel ve věku 76 let 24. ledna 1917 v rodné obci.

Josef Vychodil, poslanec Moravského zemského sněmu, 1895–1907 poslanec Říšské rady.

Vlastenec, spoluzakladatel Českoslovanského spolku selského pro Moravu a jeho nástupkyně Selské jednoty, jejichž myšlenky částečně převzala Moravsko-slezská agrární strana založená v roce 1904 v Olomouci. Členové uvedených spolků pokrok viděli ve vzdělání rolníků. Byl zakladatelem a vydavatelem *Selských Listů* a předsedou jejich vydavatelského družstva, vedle poslaneckých mandátů byl místopředsedou představenstva Ústřední záložny rolnické v Olomouci (v její správě pracoval od založení), členem správní rady Rolnického akciového cukrovaru v Holici, předsedou sboru starostenského, po čtyři období předsedou silničního výboru olomouckého okresu, starostou jízdní tělocvičné jednoty Sokola, místopředsedou Hospodářské jednoty, členem kuratoria rolnické školy na Klášterním Hradisku, členem zřizujícího výboru pro Hanácký pivovar v Olomouci a výboru připravujícího stavbu Národního domu v Olomouci, předsedou dozorčí komise pro chov hovězího dobytka, místopředsedou Ústřední záložny rolnické. Po 41 let byl předsedou představenstva místní záložny. Usilovnou prací přispěl k rozvoji své rodné obce, po 50 roků byl nepřetržitě členem obecního výboru, z toho 33 let vykonával funkci starosty (od roku 1869). Jako rolník měl své hospodářství, které s patřičnou péčí vedl. Čestným občanem ho jmenovala města Hranice a Prostějov. Za čestného občana Svatého Kopečka byl vybrán v roce 1905.

Narodil se 14. prosince 1845 v Topolanech v č. 31. V rodné obci po dlouhé, zákeřné nemoci také v 67 letech 15. června 1913 zemřel. Jeho pohřeb se konal 18. června, pohřben byl na hřbitově v Hněvotíně.

Našinec komentoval udělení čestného občanství JUDr. Richardu Fischerovi a JUDr. Františku Smrčkovi následovně: „Obecní výbor mají ve svých rukou živnostníci a kramáři myšlení nám nepříznivého. Aby vládu ve svých rukou udrželi, zvolili si spoustu čestných občanů, jejichž zásluhy o obec rovnají se až na malé výjimky velké nule. Čestnými občany jsou Dr. Smrčka, dr. Fischer a jiní smyšlení jim podobného, již voleb vždy se zúčastní a celé zdejší politice udávají tón. Kdyby to dr. Fischer a *Pozor* mysleli s pokrokem poctivě, pak by dr. Fischer musel odmítnouti čestné občanství sdělené od těch, jež šíří tmu, proti níž on tolik bojuje.“

V roce 1946 vzpomínali svatokopečtí premonstráti sté výročí svého návratu na Svatý Kopeček. Návrh na udělení čestného občanství tehdejšímu předsedovi Místního národního výboru Svatý Kopeček a svatokopeckému proboštovi

Josef Vychodil, https://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Vychodil

P. Juliu J. Půdovi, O.Praem. a opatovi strahovského kláštera ThDr. Stanislavu B. Jarolímkovi, O.Praem., podal člen národního výboru Tomáš Rybařík. Po bohoslužbě 11. listopadu 1946 přišli k opatu ThDr. Jarolímkovi do proboštské rezidence zástupci národního výboru Sv. Kopečka, tj. komunista František Povýšil, sociální demokrat Josef Sokol, lidovec T. Rybařík a národní socialista Jan Tuška, a přífařených obcí Samotíšek a Lošova a oznámili mu, že v uznání zásluh kněží premonstrátů o Svatý Kopeček a tím i o farnost za sto let jejich působení, jmenují jej svým čestným občanem. Stejně pocty dostalo se od těchto obcí též zasloužilému proboštu P. Juliu J. Půdovi. Při slavnostním obědě promluvili opat, pomocný biskup ThDr. Stanislav Zela, P. J. J. Půda a Otto František Babler. Výtvarně provedená uznání vytvořili dva svatokopečtí malíři, ThDr. S. B. Jarolímek, O.Praem. dostal diplom zhotovený Bohumírem Dvorským a svatokopecký předseda a probošt P. J. J. Půda, O. Praem. byl poctěn jmenovací listinou s kresbou Stanislava Menšíka. Pátrání po těchto jmenovacích listinách skončilo bezvysledně, podle sdělení ze Strahova byl Jarolímkův dokument zničen patrně hned v roce 1950 v rámci Akce K, totéž se pravděpodobně týká i toho druhého.

J. M. ThDr. Stanislav Bohuslav Jarolímek, O.Praem., opat Královské kanoonie premonstrátů na Strahově.

Narodil se 14. ledna 1900 ve Vilíně u Milevska v početné rodině. Již jako novic strahovského kláštera studoval na pražské teologické fakultě, poté v roce 1923 přešel na římské Angelicum a odtud se vrátil jako doktor teologie, složil věčné sliby a v roce 1926 byl vysvěcen na kněze. Po pobytu na venkovských farách se jako sekretář opata J. M. ThDr. Metoděje Jana Zavorala, O.Praem. vrátil na Strahov. V červnu roku 1942 se stal strahovským opatem a generálním vikářem řádu. Po válce byl za zásluhy, které získal v boji proti německým vetřelcům, vyznamenán československým válečným křížem. V roce 1945 byl jedním ze tří kandidátů na arcibiskupský stolec v Praze. V Olomouci se v září 1946 zúčastnil pohřbu ministra JUDr. Mořice Hrubana a v listopadu biskupské konference. O rok později 8. listopadu 1946, kdy se na Svatém Kopečku vzpomínalo 100. výročí návratu premonstrátu, byl „za krásného sobotního večera uvítán pod klenbou pohádkově osvětleného svatokopeckého chrámu.“ V neděli 10. listopadu pak sloužil pontifikální mši svatou. Znovu navštívil Olomouci při příležitosti pohřbu olomouckého arcibiskupa Mons. ThDr. Leopolda Prečana 8. března 1947. V dubnu téhož roku byl v Olomouci jmenován skutečným arcibiskupským radou a v srpnu se zúčastnil odpustkových slavností na Svatém Kopečku, tehdy měl kázání, sloužil bohoslužbu a vedl průvod s Nejsvětější svátostí kolem baziliky. Na Svatý Kopeček se dostavilo

Stanislav Bohuslav Jarolímek, <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/vystavy/diktatura/panel07.pdf>

tolik poutníků, že se ani do chrámu nevešli. Pár dnů nato, 15. srpna, byl hostem na biskupské konsekraci Mons. ThDr. Josefa Hloucha a 12. prosince při vizitaci doprovázel na Svatý Kopeček generálního opata ThDr. Huberta Nootse, který projevil zájem o opravy svatokopecké baziliky a ocenil práci probošta P. J. J. Půdy.

Po únoru 1948 strahovský opat varoval před pronásledováním církve. Vážně nemocného ThDr. S. B. Jarolímka, O.Praem. přišla 16. září 1950 do nemocnice zatknout státní bezpečnost. Byl odvezen do věznice a 2. prosince 1950 v monstrprocesu Zela a spol., vedeného u Státního soudu v Praze, odsouzen za velezradu a špionáž na 20 let a k pokutě 50 tisíc korun. Zanedlouho, 31. ledna 1951, zemřel ve vězeňské nemocnici v Praze, jeho pohřeb se směl konat jen v tichosti.

P. Julius Jan Půda, O.Praem., svatokopecký probošt.

Byl člověkem, kterého si vážili i jeho odpůrci. Od jeho příchodu na Svatý Kopeček bylo zřejmé, že ze svých zásad a pravidel nestoupí a niče se při svém konání dobře nezalekne. Po celou dlouhou dobu jeho působení na Svatém Kopečku mu byly kladeny do cesty různé překážky, které se cíť zdolával. Sbíral finanční prostředky na zakoupení a poté budování Katolického domu, organizoval církevní slavnosti, vítal poutníky a vzácné návštěvy, rekonstruoval a opravoval, nechal pořídit nový stříbrný rám na milostný obraz. Ve dvou obdobích, kdy vykonával funkci starosty obce Svatého Kopečka, zařizoval např. elektrifikaci obce nebo povrchovou kanalizaci. To mu bylo vyčítáno, údajně to byl důvod, proč v obci ubývala voda. Tento stav byl ale způsoben jinými činiteli, např. zvyšováním počtu obyvatelstva. Na svých bedrech nesl organizaci oslav 200. výročí korunovace mariánského obrazu v srpnu roku 1932, k nimž směřovala jeho velká snaha v obnově kostela v letech 1930–1932. Znovu ho tento veliký úkol potkal po druhé světové válce. Ve své činnosti se nenechal zastrašit ani nacisty, ač byl vyslýchán. Jeho osud můžeme přirovnat k údělu posledního hradiského opata P. Pavla Ferdinanda Václavíka (žil 1700–1784). Dějinné zvraty urychlily jejich smrt, oba byli po celoživotním snažení násilně přinuceni svou na výsost záslužnou práci přerušit. Opat zemřel zanedlouho po zrušení premonstrátského kláštera na Hradisku císařem Josefem II. a probošta zasáhla změna politické moci a její uchopení komunisty.

Vzpomínaný P. J. J. Půda, O.Praem. se narodil v Olšanech u Prostějova 14. února 1881, v letech 1905–1914 kaplanoval na Svatém Kopečku, v roce 1924 se tam vrátil, v letech 1927–1941 a 1946–1948 byl starostou obce, 13. dubna 1950 byl státní bezpečností tajně odvezen do želivského kláštera, o rok později byl z internace propuštěn, skonal 15. března 1956 v klášteře sester premonstrátek v Nezamyslicích, pochován byl 20. března na Svatém Kopečku.

*P. Julius Půda, O. Praem.,
soukromá sbírka (Poutní
ruch č. 2).*

Čestné občanství svatokopeckého rodáka a učitele **Adolfa Letfuse** není prameny doloženo, proto si jeho osobu necháváme na závěr. Narodil se 16. října 1862 v čísle 46, po studiích ve svém rodišti působil jako řídící učitel. Později vyučoval i na české dívčí škole v Olomouci a byl členem pěveckého spolku Žerotín. Do penze odešel v roce 1924. Jeho synem byl klavírista a hudební skladatel Oldřich Letfus (28. srpna 1900 na Svatém Kopečku – 2. února 1959 v Krompáchách). Adolf Letfus zemřel roku 1927. Datum, kdy k jeho jmenování čestným občanem došlo, nebylo zjištěno.

Ze svatokopeckých obyvatel byl čestným občan města Olomouce jmenován olomoucký arcibiskup Mons. ThDr. **Leopold Prečan**, částečně sídlící v Olomouci a na Svatém Kopečku, k aktu došlo v roce 1936. Od začátku okupace měl ve svém průkazu zapsán Svatý Kopeček jako své stálé bydliště. V Olomouci byl prvním nositelem tohoto uznání prezident T. G. Masaryk a třetím prezident Dr. Edvard Beneš.

Cenu města Olomouce v oblasti kulturní a duchovní činnosti obdržel v roce 2001 svatokopecký farář P. Mgr. **Jakub Karel Berka, O.Praem.**

Jana Krejčová

Ve světle vánoční nálady

Z historie oslav sv. Mikuláše, Vánoc a sv. Silvestra na Svatém Kopečku

Ve vánočním období vzpomínáme, porovnáváme a rekapitulujeme. Všichni se těší na Štědrý večer – večer lásky, na chvíle štěstí a rodinného blaha. Je to doba radostného očekávání a vzájemného obdarovávání. Pro mnohé z nás k adventu neodmyslitelně patří také roráty a k Vánocům slavnostní půlnoční mše svatá a další bohoslužby. Skoro dvě tisíciletí stará tradice přetrvává.

Na Svatém Kopečku se stalo zvykem pořádat nadílku pro chudé školní děti. První zprávu máme z roku 1880, kdy se již 20. června konala ve „vysokém lese“ lesní slavnost, jejíž výtěžek byl věnován na vánoční dárky pro tyto děti. Pořadatele neznáme, až na jaře roku 1896 byla založena *Vlasta, spolek paní a dívek českých na Svatém Kopečku*, která tuto aktivitu převzala. *Vlasta* pořádala po celý rok slavnosti, divadelní představení, vzpomínkové večery, dožínkový průvod, ale i výlety do lesa, přednášky či plesy a také organizovala oslavy posledního dne roku. Část výnosu vždy věnovala na nějaký dobročinný účel. A tak v prvním roce své činnosti 15. listopadu pořádala věneček ve prospěch *Vánočního stromku pro chudé školní děti* ze Sv. Kopečka, Radíkova a Samotíšek. Je vhodné připomenout, jaké byly nadílky určené chudým dětem. Tehdy se děti spokojily s potřebným oblečením a běžnými pamlsky (vánočkami, jablky, ořechy apod.). Šaty v roce 1896 dostalo 42 dětí, celkem byla připravena nadílka pro 262 dětí. Oblečení pro děti ušily slečny Scholzová, Klimešová, Axmanová, Schreibrová, Černá, Spáčilová, Raabová, Sedláčková, Foukalová

a Procházková. Slavnost zahájil učitel Karel Havlíček, děti zazpívaly několik vánočních písní a přednesli několik básní a nakonec bylo přikročeno k nadílce.

Na Svatém Kopečku se vždy našla řada obětavých osob, především žen, které dovedly pomoci. Tehdy k tomu účelu věnovala slečna Scholzová láhev punče na vydražení, kotiliony darovaly slečny Axmanová a Klimešová. Uvedená jména dnes už možná nikomu nic neřeknou, obyvatelstvo se v průběhu uplynulých let částečně vyměnilo. To však není důvodem k tomu, abychom na tyto obětavé osoby zapomněli. A také ještě některé rodiny na Svatém Kopečku žijí, snad je zpráva o jejich předcích potěší.

Z níže uvedených akcí se zachovaly i údaje o účetnictví, resp. tržbě, výdajích a čistém výnosu, my se jimi nebudeme zabývat, i když různá srovnání by mohla být zajímavá.

Vánoční nadílka v roce 1897 se konala 19. prosince, slavnost zahájil protektor spolku P. Raymund Karel Hummel, O.Praem. „krásným projevem.“ Děti pak zazpívaly některé vánoční písně a přednesli několik veršů. Oblečením, které šly tytéž osoby jako v roce předešlém, bylo obdarováno 12 chlapců a 24 děvčat. Ze Sv. Kopečka osm chlapců a 14 děvčat, ze Samotišek čtyři chlapci a čtyři děvčata, z Radíkova jeden chlapec a pět děvčat. Ostatním dětem byly rozdány vánočky, jablka, cukroví a ořechy, celkem bylo obdarováno 250 dětí. Dárcům, kteří finančně přispěli, byl vysloven dík v olomouckých novinách *Našinec* a *Pozor*. Mezi šlechtetnými sponzory byli i dělníci z Radíkova, pracující v továrně Ignaze Carla Machanka a spol., zakladatele podniku Moravia, kteří věnovali 2 zl. 90 krejcarů.

Následujícího roku 1898 se spolek *Vlasta* zúčastnil *Mikulášské zábavy*, kterou pořádal svatokopecký *Čtenářský spolek*. Šlo zase o nadílku pro chudé školní děti ze stejných obcí jako výše, akce se konala 8. prosince. Před příchodem sv. Mikuláše měl projev P. R. K. Hummel, O.Praem., po něm následovaly sborové písně a recitace básní v provedení dětí. Svatý Mikuláš povzbuzoval děti k větší pílí a mravnosti a poděloval chudé žáky oblečením a pamlsky, „které mu andělé s největší úctou podávali.“ Celkem udělali radost 280 dětem, které dostaly stejné pochutiny jako předešlého roku. Oblečením bylo obdarováno 46 dětí, tj. ze Sv. Kopečka 12 chlapců a 13 děvčat, ze Samotišek dva chlapci a sedm děvčat, z Radíkova tři chlapci a devět děvčat. V novinách pak bylo předsedkyní spolku Augustinou Sedláčkovou a jednatelkou B. Schreiberovou poděkováno za námahu a péči nejen místnímu knězi, ale i učitelskému sboru a všem, kteří nějakým způsobem k nadílce přispěli.

Z roku 1898 se v jiných pramenech zachovala zpráva o tom, že ve svatokopeckém kostele byl postaven vánoční betlém (jesličky), sjednaný na náklady růžencového bratrstva v hodnotě více než 100 zl.

Mikulášská nadílka v roce 1899 se konala zase 8. prosince, tentokrát pro chudé školní děti ze Sv. Kopečka a Radíkova. Slavnost zahájil P. Valentin Mařánek, O.Praem. krásným prolovem. Poté „u velikém osvětlení bengálském Mikuláš se dvěma anděly a čertem vkročil mezi shromážděné děti a obecenstvo. Když byl ne-

beské poslání přečetl, zapěly dívky před ním některé písně, načež je potom naděloval dárky pro ně přichystanými.“ Vánočkami, kapesníky, jablky, cukrovím a ořechy bylo obdarováno 140 dětí, z toho oblečením 42 žáků. Ze Sv. Kopečka 11 chlapců a 17 děvčat, z Radíkova tři chlapci a 11 děvčat. Na obleky pro anděly darovala slečna Ema Černá látku, slečny Příbylová a Spáčilová je ušily, ornát a ostatní drobnosti zhotovila pro Mikuláše a anděly slečna Schreibrová. Oděvy pro děvčata šily slečny Sedláčková, Štěpánková, Klimešová, B. Axmanová, Schreibrová, Černá, Spáčilová, Kratochvílová, Příkrylová a paní Kolářová.

Patrně od téhož roku inzeroval v olomouckých novinách obchodník na Svatém Kopečku Josef J. Ander svou nabídku, ve které nabízel obchodníkům velký výběr všeho druhu vánočního zboží za nejlevnější ceny.

Na výborové schůzi spolku *Vlasta* bylo rozhodnuto, aby bylo pro rok 1900 upuštěno od zamýšleného příspěvku na stavbu nové školy a na všeobecnou žádost aby byla uspořádána *Mikulášská nadílka* pro školní děti. Konala se opět 8. prosince pro děti ze Svatého Kopečka a Radíkova. Po proslovu P. V. Mařánka, O.Praem. přišel sv. Mikuláš se dvěma anděly a čertem. Četlo se nebeské poslání, po něm za vedení učitelů Kopeckého a Oldřicha Vartoně zazpívaly děti několik vánočních písní a přednesly verše. Nadílka byla nachystána pro 150 dětí, dostaly vánočky, cukroví, ořechy, jablka a pomeranče. (Již tehdy jižní ovoce na Svatém Kopečku prodával obchodník Adolf Černý.) Oblečení dostalo 45 dětí, a sice 11 chlapců a 20 děvčat ze Sv. Kopečka, z Radíkova čtyři chlapci a 10 děvčat. Obleky pro děvčata šily slečny M. Spáčilová, Al. Pospíšilová, Jana Příkrylová, G. Sedláčková, Ema Černá, B. Schreibrová, M. Foukalová, B. Axmanová, F. Klimešová, A. Hansmanová, A. Brenzová, M. Štěpánková, B. Kriegsfeldová, A. Kolářová. Křídla pro anděly zhotovila B. Schreibrová a svatokopecký malíř a natěrač Robert Axman.

Na všeobecnou žádost uspořádal spolek 30. prosince 1900 *Silvestrovský večírek* s bohatým programem. Ačkoliv to byla první zábava tohoto druhu, vydařila se nad očekávání. Ač mnohé osoby vystoupily poprvé, bylo provedení shledáno jako zcela uspokojivé a rovněž návštěvnost byla vysoká. Večírek pomohl sestavit a vést Ludvík Příkryl. Dramatickou scénku *Příprava k manželství* přednesla B. Schreiberová, kuplet *Dětská mrzutost* Václav Obergries, přednáška M. Spáčilové měla název *Mladá a stará panna*, R. Axman předvedl scénku nazvanou *Malíř*, A. Skálová a B. Axmanová vystoupily ve scéně *Děvče z města a venkova*, Vilém Pospíšil ve scéně *Mastičkář*, B. Schreiberová a A. Axmanová ve výstupu se zpěvem nazvaným *Na návštěvě*, přednášku *Potrestaný zloděj* měla M. Foukalová, výstup *Tragédie člověka* předvedl V. Obergries, scénku *Moderní manžel* Augustin Spáčil, *Klepařské tercetto* Filomena Klimešová, Mar. Kačerová a Al. Pospíšilová, *Zázračné dítě* L. Příkryl a Robert Axman a *Půlnoční scénu* sehráli pánové Vilém Pospíšil, Augustin Spáčil, Veselý, R. Axman, B. Kratochvíl a Zbraněk. Zde je třeba ohodnotit vynalézavost tehdejších žen i mužů, kteří neměli pro inspiraci internet apod. pomůcky jako je tomu dnes, ale vycházely z vlastní fantazie. Bohužel, u většiny neznáme

jejich křestní jména. Po půlnoci následovala další vystoupení. Scénku *Hasič* zahrál p. Veselý, *Handljud* (dnes neznámé slovo, patrně to bylo něco o židovském obchodníkovi) J. Zbraněk a vystoupení uzavřela Al. Brenzová proslovem na téma *To snad neškodí*. Z výnosu slavnosti bylo věnováno osm zlatých na *Ústřední Matici školskou*.

V roce 1900, tj. v roce „milostivého léta“, byl svátek sv. Silvestra slaven půlnoční mší svatou. Vstup do nového tisíciletí pak byl zahájen adorací před vystavenou Nejsvětější svátostí, trvající až do dvou hodin do rána.

Další *Mikulášské nadělení* bylo uspořádáno 8. prosince 1901 pro děti ze Sv. Kopečka a Radíkova. Slavnost zahájil svatokopecký kooperátor P. Justin Sedlák, O.Praem. krásným proslovem. Děti vystoupily se svým programem pod vedením učitele Jindřicha Koksy. Na to mezi shromážděné vstoupil sv. Mikuláš se čtyřmi anděly a čertem a proslovem děti povzbuzoval „k pilnosti a mravnosti.“ Oblečením, vánočkami a jinými pamlsky obdaroval 164 dětí, oblečením 41. Ze Sv. Kopečka to bylo sedm chlapců a 17 děvčat, z Radíkova osm chlapců a devět děvčat. Oblečení šily M. Spáčilová, Aloisie Pospíšilová, M. Kolsdorfová, Aug. Sedláčková, Ema Černá, Frant. Bartusková, A. Hansmanová, Axmanová, F. Klimešová, Foukalová, M. Štěpánková, Kolářová a paní Štěpánková. Obleky pro dva anděly darovala a ušila Ema Černá, jejich křídla zhotovili B. a R. Axmanovi.

Na všeobecnou žádost uspořádal spolek *Vlasta* za pomoci učitele Jindřicha Koksy a Josefa Menšíka 29. prosince 1901 *Silvestrovský večírek*, a to snad již na novém jevišti, jehož výstavba měla být již hotová. Tyto akce se nadále konaly v poutním domě (později *Katolický dům*). Bohatý program zahrnoval proslov B. Axmanové a R. Axmana, jednoaktovku *Sluha pánem*, ve které účinkovali Ema Černá, Jul. Kačerová, Jos. Menšík, J. Muška, R. Axman a J. Spáčil. Po ní následoval komický výstup *Klepařské tercetto* v provedení F. Klimešové, Aloisie Pospíšilové a Amálie Kubáčkové, poté R. Axman a F. Bartusková předvedli scénku se zpěvem nazvanou *Na návštěvě* a nakonec J. Menšík a J. Slepica se ukázali ve výstupu nazvaném *Dvě baby*. Scénku *Na vandru* provedli Vilém Pospíšil, V. Obergries a R. Kráčmar, půlnoční scénu J. Hansmanová, A. Běhalová, L. Večerková a J. Menšík, deklamací *Sedláka lebo pána* L. Spáčilová a deklamací *Z nešťastné lásky* A. Běhalová. Program uzavřel komický výstup *Mistr břitva* V. Obergriese. Mezi představeními byly provedeny „zprávy“ nacvičené J. Koksou.

V roce 1902 se rozhodovalo, zda se má konat *Mikulášský večírek* nebo *Vánoční stromeček*. Konalo se první, mikulášská nadílka tedy uskutečnila 7. prosince 1902. Slavnost zahájil jeden z místních kněží, následovalo vystoupení dětí za vedení učitelů Koksy a Alexe. Pak vystoupil sv. Mikuláš se čtyřmi anděly a čertem, přednesl nebeské poselství a nadělil 170 dětem šaty, vánočky, jablka, cukroví a desky na sešity. Desky darem poskytl Josef J. Ander. Šaty dostalo 25 chlapců, 29 děvčat, tj. ze Sv. Kopečka 16 chlapců a 13 děvčat, z Radíkova devět chlapců a 16 děvčat. Sukně pro děvčata šily slečny A. Sedláčková, M. Spáčilová, M. Kolsdorfová, A. Hansmanová, Ž. Vartoňová, B. Axmanová a Bartusková.

Při spolku *Vlasta* se utvořil divadelní kroužek, jeho v pořadí teprve třetí představení bylo provedeno na sv. Štěpána, tj. 26. prosince 1902. Byla to fraška o pěti jednáních od Augusta z Kotzebue (1761–1819) *Zmatek nad zmatek*, která byla tiskem vydána v roce 1870. Obsazeno bylo šest mužských a čtyři ženské role, po představení následovala volná zábava.

V roce 1903 vedení divadla převzal svatokopecký lékař MUDr. Čestmír Polák. Ještě 1. února 1903, tj. na Hromnice, čili stále ještě ve vánočním období předvedl divadelní kroužek vánoční hru o třech jednáních se zpěvy nazvanou *Čarovná noc* (napsal Josef Flekáček, hudbu složil Antonín K. Knorr, tiskem vydáno v roce 1897).

Tím ale tohoroční aktivita spolku neskončila, 7. prosince 1903 se konalo další *Mikulášské podělení*, které zahájil zase jeden ze svatokopeckých duchovních. Po vystoupení dětí vešel sv. Mikuláš s andělským sborem a nerozlučným čertem. Nabádal děti k pilnému učení, poslušnosti a k uctivosti a zároveň poděkoval všem, kteří přispěli k umožnění této slavnosti. Celkem bylo jablky, cukrovím, vánočkami a různým jiným zbožím obdarováno 170 dětí. Šaty dostalo 10 chlapců a 23 děvčat, tj. ze Sv. Kopečka 17 dětí a z Radíkova 16 dětí. Sukně pro děvčata šily paní Menšíková, Al. Pospíšilová, Frant. Bartusková, B. Axmanová, A. Hansmanová, M. Spáčilová, M. Kolsdorfová, Fr. Sedláčková a Jenička Přikrylová. Po deseti korunách na tuto slavnost věnovali svatokopecký probošt P. Bohumír Josef Hendl, O.Praem., babička Jiřího Wolkera Anežka Skládalová a manželka olomouckého advokáta Amálie Ambrosová. Bylo poděkováno i svatokopeckým cukrářům, kteří poskytli cukroví.

Ještě 26. prosince 1903 byla pořádána *Merenda* (odpolední slavnost), na níž byly provedeny jednoaktovky *Pan Franz ze zámku aneb šelma sedlák*, *Dostaveníčko*, *Mařenka* a *Jeník* a ještě pásmo *Výstupy a kuplety*.

Následující *Svatomikulášské podělování* bylo v roce 1904 konáno jako již každého roku 8. prosince. Slavnost opět svým proslovem místní kněz. Za vedení učitelů J. Koksy a M. Machuty děti přednesly písně a básně. Sv. Mikuláš s anděly a čertem vstoupil do místnosti za bengálského osvětlení, pronesl k dětem obvyklé napomenutí a začal rozdávat dárky. Vánočkami, cukrovím, ořechy, jablky a pomeranči byly obdarovány všechny školní děti, celkem 178. Sedmnáct děvčat obdrželo sukně a pět šátky, šest chlapců z Radíkova kalhoty a sukně čtyři děvčata. Ze Sv. Kopečka dostalo oblečení 11 chlapců a 19 děvčat. Těž každý dostal péro nebo tužku, které daroval J. J. Ander. Cukráři napekli cukroví, ořechy dodaly paní Koksová, slečna Bartusková a paní Skálová. Slečna M. Spáčilová darovala jablka. Část peněžních příspěvků věnovali příznivci spolku. Sukně pro děvčata šily slečny M. Kolsdorfová, Fr. Bartusková, M. Spáčilová, Božena a Antonína Axmanovy, J. Andrová, Aloisie Pospíšilová, Sedláčková a paní Himrová a Menšíková.

Zábavný humorný večírek se konal 26. prosince 1904 na sv. Štěpána. Program byl opět bohatý, v žertovném výstupu o jednom dějství *Zatmění slunce* vystoupili slečny M. Spáčilová a Dolfina Rábová, paní Himrová a pánové Ferdinand Krato-

chvil a František Müller. Poté následovala píseň *Má zlatá panenka*, po ní sólový výstup M. Hansmanové *První psaníčko*, Augustin Spáčil a Josef Menšík zahráli scénku *Počtáři*, scénku *Díra v kabátě* předvedli František Dostál, V. Bartusek a M. Hansmanová, *Pluzov* Augustin Spáčil a Fr. Müller. Následovala píseň *Za těma černýma očama*, poté Antonín Starý a A. Machačová předvedli scénku *Z manželského ráje*, Antonín Starý a František Grauer výstup *Na fraj place za klášterem*, František Spáčil, F. Lach, Alois Labatný a J. Machač scénku *Čínská škola*, A. Spáčil a M. Kolsdorfová scénku *Pro nic za nic*. Vystoupení uzavřela píseň *Když jsem plela len*. Zpěvy nacvičil a řídil J. Koksa, režii měl J. Menšík. Přestávky vyplnila kapela Antonína Coufala ze Samotíšek.

V roce 1904 nabízel prostřednictvím inzerce v novinách svatokopecký cukrář a v té době již i svatokopecký starosta Čeněk Lach „P. T. obchodníkům ku sv. Mikuláši a na vánoční stromek cukrové zboží, pěkné, dobré a laciné s dodávkou až do domu.“

Mikulášské nadělení proběhlo i v roce 1905, ale podrobnosti této slavnosti neznáme vyjma toho, že část výtěžku byla odeslána *Ústřední Matici školské*.

Silvestrovská zábava 31. prosince 1905 byla opět velkolepá. Začala zpěvem písně *Já jsem Češka*, po níž následovala veselohra o jednom jednání. Byla to *Prodaná láska* od Jana Nerudy, tiskem vydaná v roce 1887. Dalším kusem byla scéna určená pro dámu, nazvaná *Velociped*, po ní byla na programu píseň *Růže osamělá*, dále veselohra o jednom jednání s názvem *Kapitola I., II., III.* Po ní následovala píseň *Rozlomil se prstýnek*, dále komický výstup pro čtyři osoby *Švec před soudem*, scénka *Fricek na vojně* a půlnoční scéna, při níž na jeviště nastoupila alegorická skupina představující Starý rok, Jaro, Léto, Podzim, Zimu, Nový rok a zástup dělníků. Na závěr se zpívala píseň *Vždycky mně matička* a *Měla jsem chlapce*. Přestávky vyplňovala hudba domácí kapely, zpěvy řídil J. Koksa, ostatní měl v režii J. Menšík.

Následujícího roku 1906 se *Svatomikulášské podělování chudých školních dětí* konalo 9. prosince. Slavnost zahájil P. Adalbert Vincenc Frejka, O.Praem. krátkým proslovem a zároveň poděkoval jménem spolku dobrodincům, kteří poskytli prostředky k uspořádání slavnosti. Pak děti přednesly několik básní o sv. Mikuláši a vedeni učitelem Emanuele Machutou zazpívaly dvě písně, načež se zvedla opona a sv. Mikuláš s anděly a čertem vstoupili na jeviště. Sv. Mikuláš pronesl k dětem několik slov a započal s rozdáváním dáreků. Šatstvem bylo obdarováno 49 žáků, a sice děvčatům bylo rozdáno 21 sukní, jedny boty a pět teplých šátků, chlapcům 19 kalhot a dvojce boty. Navíc každé dítě, jichž bylo 150, obdrželo balík s cukrovím, ořechy, pomerančem a vánočkou. Sukně pro děvčata ušily A. Kolářová, A. Menšíková, J. Schneidrová, slečny Sedláčková, Vartoňová, E. Ječmínková, Runtáková, děvčata Povýšilovy, Spáčilová, Hansmanová, Lachová, Obkráčilová, Pospíšilová, Kmentová, Axmanová a slečna Příkrylová. Cukroví darovaly F. Lachová, Obkráčilová, paní Ochmanová, M. Klementová a A. Hansmanová. Ořechy M. Spáčilová a Ječmínková. Mnozí šlechtetní příznivci přispěli peněžitými dary, probošt P. B. J.

Hendl, O.Praem. a A. Ambrosová darovali po deseti korunách, paní Haňavcová pět korun. Nejen tyto, ale i další příspěvky byly vedeny v účetní knize.

Dne 30. prosince 1906 spolek uspořádal silvestrovskou zábavu. Na programu byla fraška o dvou jednáních *Dědkův odkaz*, sólový výstup pro dva pány *Sedlák u fotografa*, jednoaktovka *Čtyři boty a dva podpatky* (na Sv. Kopečku provozovalo svou živnost několik ševců), žertovné vystoupení pro sedm děvčat nazvané *Vojenské cvičení v roce 2500*, scénka pro jednoho herce *Kapsa* a ještě před půlnocí předvedli dva herci scénku *Samovrazi*. Půlnoční scéna se jmenovala *Sylvestr(!)čaroděj*. Při organizaci vypomáhali studenti původem ze Sv. Kopečka, a to J. Axman, Bedřich Štěpánek a František Obrkáčil. Následkem velmi nepříznivého počasí byla bohužel malá návštěvnost.

V roce 1907 se nadílka na sv. Mikuláše nekonala, zato silvestrovská zábava ano. Dne 29. prosince se večer zahajoval zpěvem, po němž následovala veselohra o jednom jednání nazvaná *Telegram*. Pokračovalo se scénkou pro jednu herečku *Doktorka nad doktory*, duetem *Věční studenti* a zpíváním směsi národních písní. Čtyři ženy pak předvedly komickou scénu *Klepny* a dva nejmenovaní muži dueto nazvané *Vejevra a Kondelík* (patrně dle *Otec Kondelík a ženich Vejevra. Drobné příběhy ze života spořádané pražské rodiny* od Ignáta Herrmanna, vydané v roce 1905). Následovala veselohra o jednom jednání *Švec milionář*, po ní komický výstup pro dva pány *Vrťátko před soudem*, pak zpěv, po něm deklamace pro dámu *Nejsme s pány spokojeny*, výstup pro tři ženy s názvem *Služky*, poté znovu zpěv a večer nakonec uzavřela půlnoční scéna, jejíž motiv ani název není v pramenech uveden.

Mikulášská nadílka školní mládeže se měla po roční pauze konat v roce 1908. Uvažovalo se věnovat na ni dvouleté úspory. Slavnost 8. prosince zahájil učitel J. Koksa „zajímavou a velmi poučnou přednáškou o výchově mládeže.“ Po přednášce zazpívaly děti vedené učitelem Machutou několik písní a přednesly řadu básní. Pak byl na jevišti vytvořen živý obraz sv. Mikuláše s anděly a čerty, a to za bengálského osvětlení. Následovala nadílka, 50 žáků dostalo oblečení, rozdáno bylo 19 sukní, 21 kalhot, 10 teplých šátků a 12 párů punčoch, navíc všech 155 dětí dostalo vánočky, cukroví, ořechy a jablka. Cukroví darovaly slečny Lachová, Hansmanová, Jonová, Klementová, perníkář a svíčkař František Scholz daroval perník, jablka slečna Spáčilová, ořechy slečna Přikrylová, obchodník A. Černý daroval něco fiků a svatojánského chleba, dovezených patrně z Tridentska, se kterým se v té době již čile obchodovalo. Sukénky šily paní Koksová, slečny Přikrylová a Sedláčková, paní Kolářová, slečny Ječmínková, Scholzová, Spáčilová, Pospíšilová a Hansmanová.

V roce 1909 byla hlavní organizátorka těchto dobročinných akcí přejmenována na *Ženský odbor Národní Jednoty, dříve Vlasta, na Svatém Kopečku*.

Další *Mikulášskou nadílku* 8. prosince 1909 zahájil J. Koksa zase přednáškou o výchově dětí. Pak žáci za vedení učitele E. Machuty přednesli několik písní.

Po živém obraze sv. Mikuláše s anděly a čertem bylo přikročeno k nadílce. Šaty obdrželo 50 dětí a všech 155 dětí bylo poděleno drobnými pamlsky.

Ještě před adventem téhož roku nabízel svatokopecký výrobce svatých obrázků Jan Nepomuk Derka formou inzerce dva druhy otevíracích vánočních jesliček a knížečku štedrovečerních a jiných básniček s osmi litografickými obrázky.

O Mikulášské nadílce informuje *Pamětní kniha Ženského odboru Národní Jednoty na Svatém Kopečku*. K roku 1910 uvádí, že společnou prací se podařilo nadílku zorganizovat 8. prosince 1910. Přispěli k tomu i různí dárci, např. *Mužský odbor Národní Jednoty na Svatém Kopečku* a někteří jednotlivci, jako Č. Lach a pánové Scholz, Hansman, Černý a paní Hansmanová. Sukně ušily paní a slečny Foltová, Zenklová, Aninka Hansmanová, Axmanová, Obkráčilová, Přikrylová, Sedláčková, Lachová a Dostálová. Celkem bylo obdarováno 14 chlapců a 22 děvčat, a to kalhotami, sukňemi, vlněnými šátky (nosily se na hlavě a přes ramena) a punčochami. Program začal ve čtyři hodiny odpoledne, kdy děti nastoupily do sálu pod vedením řídícího učitele Vaci a učitele Gregora. Předsedkyně pořádající organizace slečna Hana Přikrylová v zahajovacím projevu zdůraznila význam tohoto dne. Děti pak zazpívaly a přednesly, co měly připraveno. „Živý obraz Svatého a jeho andělíčků vnesl pak cele mikulášskou náladu do dětských srdcí. Žel jen, že nemohly jsme dáti více, a tím ještě víc radosti způsobiti.“ Mikulášský zábavní večírek pokryl vynaložené náklady a navíc dodal veselou náladu. O humorný program se postarali pánové Spáčil, Dostál, Štěpánek a Obkráčil. Učitel Gregor a jeho kvarteto zazpívali několik písní, A. Štěpánek sólovou píseň *Hrob na pustě* a program zakončil dívčí sbor pro vedením učitele Gregora.

V kostele Navštívení Panny Marie byly v roce 1910 vystaveny „krásné jesle se starodávnými figurkami“, u kterých na Boží hod vánoční o půl třetí odpoledne malé děti oslavovaly narozeného Spasitele písněmi, modlitbou a básničkami. Této dojemné slavnosti se pokaždé zúčastnilo hodně dospělých, kteří se radovali spolu s dětmi. Také se po celé vánoční období konala u jesliček vždy v neděli a svátek pobožnost sv. cesty betlémské.

Na den 8. prosince 1911 se konala další mikulášská nadílka. H. Přikrylová tehdy zapsala: „Zas dopřáno nám bylo spatřiti pláti v dětských očkách nedočkavost – očekávání – radost – leč, žel Bohu, i zklamání. Není možno setřiti bídu celou a trpký úděl každého, kdo dává – ač na jedné straně vzbuzuje radost u obdarovaného – a na druhé straně nespokojenost u těch, kam štedrá ruka pomoc dáti nestačí.“ I tak bylo mezi děti rozděleno šestnáct kalhot, jedenadvacet sukni, dvojce dívčí šaty, šestnáct vlněných šátků a dva páry botiček. Sukně ušily paní a slečny Foltová, Tichá, Skálová, Runtáková, Kovářová, Axmanová, Hausmanová, Ječmínková a slečny Sedláčkovy. Program byl složen z písní a přednesů nacvičených učiteli. Na scéně se objevila nasvícená postava sv. Mikuláše, o němž se teprve nyní dovídáme, že ho jako vždy představoval pan Dostál. Podobně jako v předešlém roce pokračoval program večírkem pro „velké děti“, tj. pro dospělé, který byl plný dárků a zábavy.

Jednotlivé výstupy předvedly členky ženského spolku a také pánové Spáčil, Dostál, Obkráčil, Štěpánek a Smejkalovi a Kubáčkovi.

Jen z tisku víme o představení, které se konalo 1. ledna 1912 v sále J. Štěpánka od sedmi hodin večer. Byla to *Zlatá nit'* od Vojtěšky Baldessari-Plumlovské (1854–1934), kterou v té době autorka dokončila. Na přání obyvatel byla po velkém úspěchu opakována školními dětmi nastudovaná hra téže autorky *Sněhurka*, napsaná v roce 1902. Při prvním představení na Sv. Kopečku „byl sál přes bezedné bláto do posledního místa vyprodán a výprava kusu i provedení takové, jaké na venkově nejsme zvyklí hledati. Přímo v nadšení uvedeno bylo obecenstvo jednáním pátým, kdy královnu Zimy, po hrouzenou v hluboký zármutek nad ztrátou Sněhurky, ostatní sněžné dcery její přímo skvělými tanci, při nichž jeviště proměněno bylo v pravdě pohádkovou ledovou, křišťálovou jeskyni, rozveseliti se snažily. V meziaktí po vřelém proslovu, v němž vzpomenu barbarského uzavírání vídeňských českých škol, předneseném jednou z hrajících dívek, uspořádána sbírka ve prospěch vídeňského *Komenského*, jež vynesla 14 K 16 hal., kterýžto obnos bude přímo do Vídně zaslán.“ Čistý výtěžek z představení byl věnován na školní potřeby a pomůcky.

Mikulášská nadílka „chudým z nejhudších“ byla plánována i pro rok 1912, obvyklé podrobnosti se nezachovaly. Z dalších záznamů je zřejmé, že na ni navazující večerní zábava se nekonala. Náhradou byl uspořádán silvestrovský večírek s nadílkou novoročních dárků a pestrým programem, který začal úspěšně provedenou fraškou *Rozpuštělé holky ve škole*, nastudovanou panem Menšíkem. Dále vystoupili pánové Spáčilovi, Dostál, Axman, Kubáček, Lach a Netopil, na piano je doprovázel učitel Losík. Účast byla patrně dobrá, z výtěžku mohl spolek odeslat na účet *Maticе školské* 25,- korun.

V roce 1913 se měla podle plánu *Mikulášská nadílka* pořádat zase 8. prosince, ovšem není o ní zápis. Pak přišla první světová válka, tudíž v letech 1914–1918 byla veškerá kulturní aktivita utlumená. Již za Československé republiky se v době adventu, resp. 22. prosince 1918, dávalo na Sv. Kopečku představení *Její pastorkyňa* od Gabriely Preissové. *Ženský odbor* ukončil (podle obecní kroniky) své zápisy rokem 1920, ovšem jeho pamětní kniha ještě k 23. prosinci 1923 večírek zmiňuje. Zaznělo na něm několik recitací českých klasiků Jaroslava Vrchlického, Karla Jaromíra Erbena a Jana Nerudy. Hlavním bodem programu byla jednoaktovka s vánočním tématem nazvaná *Návrat*, při které vypomáhali Antonín Štěpánek a Fr. Šenk. Hostinec, kde se po řadu let večírky konaly, prodal jeho poslední soukromý majitel Antonín Douša koncem roku 1923 *Matici Svatokopecké* a tím údajně přišel spolek o možnost dále své aktivity rozvíjet. V listopadu roku 1924 mu byla hostinským Emanuelem Frühaufem nabídnuta možnost provozovat představení, plesy apod. v jeho sále.

Počátkem roku 1927 se H. Příkrylová vzdala vedení spolku a tím také celkem pravidelné informace o chvályhodné spolkové činnosti na Svatém Kopečku

Vánoční reklama Obchodního domu Ander a syn, Olomouc, Pozor 23. prosince 1925, Vědecká knihovna Olomouc.

skončily. Posléze iniciativu patrně převzal *Svaz katolických žen a dívek na Svatém Kopečku*, o jehož činnosti se ale k našemu tématu zachovala jediná zpráva: „Odbor svazu organizoval 26. prosince 1932 v sále Katolického domu na Svatém Kopečku první slavnost vánočního stromku, spojenou s nadílkou všech dětí svatokopecké školy a ukázal tím svou lásku k dětem.“

Svatokopecký rodák Josef J. Ander, resp. firma Josef J. Ander a syn, Olomouc, ulice 28. října, svou reklamu na vánoční zboží zveřejňoval již léta. V roce 1932 upozorňoval svým inzerátem na *Vánoční výstavu hraček a praktických dárků* v obchodním domě v Olomouci.

Vánoce v roce 1935, o kterých nemáme bližší zprávy, pak doznívaly akcí paní a dívek z odboru *Národní Jednoty na Sv. Kopečku*, které v neděli 16. ledna 1936 večer uspořádaly v hostinci u Frühaufů na památku starých zvyků *Přástky*. Po provedení scénky byli přítomní vyzváni k tanci.

A pak se podařila neobvyklá věc. Severomoravské elektrárny, akciová společnost v Přerově, založené v roce 1921, se roku 1936 rozhodly pro stavbu nevidané reklamy, umístěné na Svatém Kopečku před proboštvím, která měla být viditelná daleko za Olomouc a hlavně večer měla vytvořit romantickou vánoční náladu. Se stavbou bylo započato v polovině prosince. Obrovský anděl vysoký přes 15 metrů a držící v ruce stromček, byl opatřen několika sty žárovek, jejichž prostřednictvím měla jeho postava zářit na Štědrý den ze Sv. Kopečka do celé Hané. Nad hlavou anděla byla upevněna transparentní hvězda, jeho postava byla bílá a večer byla zesponu navíc nasvětlena čtyřmi silnými reflektory. Po levé straně anděla byly vysázeny dva velké lesní stromy ověšené různými transparentními ozdobami a nápisy. Na spodní pravé straně to byl velký nápis SME a výše latinský nápis *Pax hominibus bonae voluntatis* (Pokoj lidem dobré vůle). Na obou stromech byla opět transparentní hvězda, pod tím pak kruhy s reklamními nápisy a velký kruh s nápisem *Já jsem světlo světa*. Na vrcholu levého stromu byla transparentní hvězda, pod ní stejně provedený kruh s nápisem *Šířme světlo*, níže poněkud napravo jiný transparentní kruh s nápisem *Světlu služme*. Níže nalevo pak byl svítící měsíc. Na vrcholu druhého stromu, který byl od prvního poněkud napravo blíže k andělu,

byla opět transparentní hvězda. Pod ní nalevo transparentní kruh s nápisem *Kdo světlo šíří*, níže napravo jiný svítící kruh s nápisem *Nechodí ve tmách*. Pod tím opět jiný kruh s nápisem *Já jsem světlo světa*. Před andělem bylo velké srdce s nápisem *Ve prospěch farního chudinského fondu*.

Postava se poprvé rozsvítila v sobotu 19. prosince 1936, ale bohužel pro velkou mlhu nebyla z Olomouce dobře viditelná. Potom se již anděl jevil z Olomouce jako velká ozářená postava a dobře byl vidět ze silnice z Olomouce ke Sv. Kopečku. Reklama byla v provozu po dobu asi čtrnácti dnů a přivábila mnoho diváků. V tomto provedení to byla jediná taková reklama v republice. Nepochybně na ní měli své zásluhy olomoucký arcibiskup Msgre. ThDr. Leopold Prečan, který pomáhal na Svatém Kopečku zavádět elektřinu a se zástupci firmy se znal a probošt P. J. J. Půda, O.Praem. Snad se najde někdo, kdo má tuto reklamu doma na fotografii a naši redakci se ohlásí.

Podobná akce se konala již v roce 1929 na posvátném Velehradě. Elektrické osvětlení tamější baziliky provedla firma *Transforma, společnost s r. o. v Olomouci II* se sídlem u hlavního nádraží. (Viz obr. vlevo, soukromá sbírka.)

Vánoce v roce 1936 nebyly bílé, ale citelně studené, jak poznamenal obecní kronikář.

A také byla hospodářská krize a po ní přišla druhá světová válka. O oslavách tradičních Vánoc na Svatém Kopečku v tomto období nemáme zprávy. V prvním svobodném roce se však v prosinci konala akademie uspořádaná *Tělovýchovnou jednotou Sokol na Svatém Kopečku*. Začala „hravým tělocvikem nejmenších žáček, které si ke cvičení zazpívaly.“ Pak vběhlo na jeviště několik trpaslíků, aby si zahráli a zarecitovali básničky. Byli vyplašeni vojskem na koních, které provedlo rej v poklusu. Větší žačky zacvičily na setmělém jevišti rej u ohně, žáci různé cviky na žíněnce. Dorostenky předvedly hold T. G. Masarykovi a dorostenci prostrná. „Nejradostnější bylo, že bylo cvičeno s chutí a odvahou a každý se snažil, seč byl. Mnohému návštěvníku se zarosily oči při tom radostném a hýřivém reji našich národních barev.“

Těsně před svátky 21. prosince 1946 uspořádala *Místní osvětová rada na Svatém Kopečku* v sále Katolického domu pásmo poezie a zpěvu nazvané *Srdcem k vlasti!* Z básníků byli zastoupeni Petr Bezruč, Karel Toman, Jaroslav Seifert, Antonín Sova, Josef Spilka, Ladislav Bernatský, Jan Pilař, a Josef Čapek, jejich básně úspěšně recitovaly Eva Madáková, Ď. Taxová a O. Skálová. Srdci nejbližší a lidu nejsrozumitelnější byla část třetí, zahájená sborovou recitací básně *Jeseník* od Josefa Koudeláka, kterou předneslo padesát žáků měšťanské školy s bouřlivým úspěchem. Pásmo s nimi nacvičili manželé Ševčíkovi. Hanácké básně Stanislava Krejčího výrazně přednesl J. Ševčík, který se také s úspěchem uplatnil v melodra-

matu nazvaném *Vodník*. Vrcholem této části byl překrásný *Hold Svatému Kopečku*, v němž vynikala jak vroucí slova spisovatele Stanislava Krejčího, tak i hudební doprovod dr. Příbyla. Oba autoři se tu vyzpovídali ze své lásky k Hané a k poutnímu místu „na hoře zelené“. Ve všech oddílech vystoupil hanácký pěvec Josef Vaca, který zazpíval vybrané árie z oper i vlastní skladbu, za což sklídl bouřlivý potlesk. Mile zapůsobila dvě čísla srdečně přednesená paní L. Madákovou, jež zazpívala dvě „hanácky písničky“ Richarda Kopy. Večer poesie a zpěvu byl skutečným svátkem na Svatém Kopečku, „celé pásmo bylo přijato vděčně a žíznivou duší.“ Pořad byl hodnocen jako „průkopnický čin na našem venkově“ a poděkování směřovalo osvětové radě jako pořadatelce a tehdejšímu předsedovi národního výboru proboštu P. Juliu Půdovi, O.Praem., „který by mohl být vzorem jinde, jak se má z této funkce kulturní snažení podporovati.“

A blížíme se ke konci naší historie. Ještě v prosinci roku 1946 se na Svatém Kopečku konal literární večer, v němž byl vzpomenut národní umělec, básník Petr Bezruč. Ten se o pořadu dozvěděl a jeho účastníkům zaslal písemný pozdrav, který doplnil o gratulaci k novému roku.

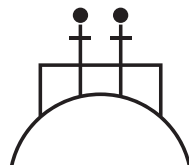
V lednu ostrý zefyr věje,
jenž nos štípe, aniž hřeje,
takže mladý – starý kleje:
Sto přeronů, v zimě zle je!

Tento verš líbezný pěje
kmetík, který dosud zde je,
ač se časem třepe, chvěje.
Vám dobrého zdraví přeje.

Zcela poslední zprávou je informace o vánoční nadílce se zábavním programem, kterou na Svatém Kopečku v předvečer 19. prosince 1947 pořádal svatokopecký Junák.

Ukázky z výše uvedeného textu vyšly ve *Svatokopeckých novinách* v čísle 1/2020. V textu bylo čerpáno ze svatokopeckých kronik a z *Pamětní knihy Ženského odboru „Národní Jednoty“ na Svatém Kopečku*, uložených ve Státním okresním archivu Olomouc a z novin pocházejících z fondu Vědecké knihovny v Olomouci.

Jana Krejčová

Marie Mičíková, Jaroslav Urbášek, Zdeňka Procházková, Zdeněk Skřeček, Marie Grulichová, Helga Dostálová, Jarmila Urbášková, Jaroslav Karas, Jaromír Kolařík, Jan Bouchal a Františka Šobánková. (Stav k 1. lednu 2020.)

Rovněž připomínáme červnové 90. narozeniny Ing. Otto Bablera ze Samotíšek, příznivce a obdivovatele Svatého Kopečka. Jeho kresbu zde publikujeme.

Všem srdečně blahopřejeme!

Vzpomínka

Kamarádství až za hrob

Tento příběh je vzpomínkou na netradiční přípitek umělci – panu Stanislavu Menšíkovi.

Pan Menšík byl nejen vynikající malíř, ale i velký lidumil. Měl kolem sebe plno kamarádů – a pokud se dařilo jemu, měli se dobře i kamarádi, hlavně ti, kteří měli hluboko do kapsy. Při jedné takové oslavě dobře prodaného obrazu či plastiky byl zřejmě počátek tohoto příběhu.

Bylo to na Nový rok 1980, tedy v době, kdy pan Menšík už odpočíval na Svatokopeckém hřbitově, já a můj manžel jsme si vyšli vyvětrat hlavu po silvestrovské oslavě. Došli jsme ke starému hřbitovu, kde nás upoutal zpěv, který se odtud nesl. Přišli jsme od rybníčku ke zdi a nevěřícně jsme zírali. Dva „kamarádi“ stáli u hrobu pana Menšíka a holýma rukama hrabali v zamrzlé hlíně důlek. Když se jim to jak tak podařilo, odzátkovali láhev a starší z nich měl tenhle proslov: „Staničkô, tak sme tade, jak sme tě slébile. Dem tě popřát ščasné nové rok a nesem tě té slivovice.“ Nato vzal láhev a její obsah naléval do vyhrabaného důlku. Pak si dali loka sami, a znovu dával přípitek panu Menšíkovi ten druhý, a to s láskyplnou radou: „Staničkô, ale pi to pomale, abe tě to neobléželo. To bechme nechtěle, protože seš kamarád a máme tě moc rádi!“ Když „šlivovica“ dokapala, důlek zahrabali a začali se loučit. „Tož sbohem, Staničkô, mě se tam dobře a ať se tě tam dobře spi. A ešče ti zasпивame.“ A od hrobu se neslo: „Už troubějí, už troubějí na horách jeleni!“

Možná se to zdá komické, ale na nás tato novoroční gratulace působila svou opravdovostí a srdečností slavnostně a oba nás dojala až k slzám, protože to byl

projev kamarádství až za hrob. Od té doby už uběhlo čtvrt století, mimo mne nikdo z účastníků nežije, ale tahle vzpomínka na novoroční gratulaci se mi s každým Novým rokem vynoří.

Autorkou vzpomínky sepsané Bohumilem Smejkalem je neznámá žena, ve svém archivu ji uchoval Stanislav Kovařík, který záznam poskytl Janě Krejčové. V dnešní době je tato vzpomínka zase o nějaký rok starší.

Quiczalova vila

Budova postavená v tzv. tyrolském stylu je na Svatém Kopečku známá pod názvem Quiczalova vila. V této městské části je to po bazilice navštívení Panny Marie druhý objekt, který nejvíce přitahuje pozornost návštěvníků.

Ignaz Quiczala byl knížecím fořtem, tj. správcem liechtensteinského polesí, na Svatém Kopečku. Jeho jméno je českého původu, ale celá rodina se psala německy. Pocházel z Úval u Českého Brodu, kde se narodil 4. června 1894. Úvaly patřily v té době k liechtensteinskému panství Kostelec nad Černými lesy. Jeho matka Julie, dcera Franze Brasty, pocházela z německého prostředí, a to z Velké Moravy.

Po skončení povinné školní docházky vystudoval I. Quiczala Vyšší lesnický ústav v Hranicích, který ukončil maturitou v roce 1913. V roce 1914 narukoval a sloužil u polního dělostřeleckého pluku č. 3, v roce 1916 byl převelen k pluku č. 5 a zpět k pluku č. 3. První světovou válku přežil a jako nadporučík v záloze byl v roce 1920 zařazen k pluku č. 7.

Jeho otec Ignaz Quiczala st. byl sice v době synova narození knížecím lesním správcem v Říčanech, ale rodina měla patrně kořeny jinde. Vzápětí byl poslán i se svou manželkou Julií (roz. Brassa) a synem do Jedlí na Zábřežsku a v roce 1899 již jako lesník I. třídy na liechtensteinské šternberské panství do Dálova na Šternbersku. Nějakou dobu byl v té době přísedícím okresního soudu v Olomouci. Na úsovské panství k lesnímu úřadu Nové Zámky byl přeložen v roce 1909 do funkce revírníka na Nových Mlýnech. Krátce nato byl knížetem poctěn za čtyřicet let věrné služby čestnou medailí (a dva roky později získala první cenu na mezinárodní výstavě psů v Olomouci jeho fenka). Na synovu svatbu na Svatý Kopeček přijel již z Moravské Třebové, kde žil na penzi.

Jeho druhý syn Emil Ignaz Franz, narozený 30. března 1889 rovněž v Říčanech, byl v době svého sňatku, který se konal v rektorátní kapli sv. Anny u dómu v Olomouci 9. července 1923, kapitánem 7. dělostřeleckého pluku v Olomouci. Nevěsta Helene Amalia Pauline byla dcerou Rudolfa Heblinga, majora ve výslužbě v Olomouci.

Ignaz Quiczala ml. po celý život, stejně jako jeho otec, pracoval ve službách u Jana knížete z Liechtensteina. Patrně své práci rozuměl, protože ve službě zůstal. Liechtensteinové přišli po vzniku republiky postupně o polovinu svého majetku

a stavy zaměstnanců se tudíž razantně snižovaly. Po skončení první světové války byl I. Quiczala přidělen k lesní správě knížecích lesů na Svatý Kopeček se sídlem v č. p. 10. V proboštském farním kostele na Svatém Kopečku byl 27. února 1922 proboštem P. Pavlem Vondráčkem, O.Praem. oddán se Stephanií Wacht, narozenou 7. srpna 1892 v Králově Poli v Brně, tehdy soukromnicí na Svatém Kopečku, rovněž žijící v lesovně. Nevěsta byla dcerou Eduarda Wachta, finančního vrchního účetního rady v. v. v Brně a jeho manželky Theresie (roz. Hauser).

K ruce měli služebnou Elfridu Duffkovou. I. Quiczala ml. jako lesní správce prokázal velkou ochotu při prodeji lesa v Ovčáčce a takto vyšel vstříc svatokopecké obci, která potom pozemek zakoupila od knížete Jana z Liechtensteina. Na získaném pozemku byla postavena nová ulice, pojmenovaná U Ovčáčky. Obci pomohl i zřízením bazénových lázní v blízkosti studny Adamovky, k jejichž stavbě přikročil v květnu roku 1928. Později žila rodina Quiczalova v domě č. p. 138, který si podle vzoru alpských vil nechala neznámým stavitelem postavit Stephanie (Štěpánka) Quiczalová. Stavba byla schválena droždínským starostou Františkem Hrubým dne 30. září 1928 a opatřena razítkem obce. Datum dokončení stavby není v archivních materiálech zaznamenáno.

Jediné, co se z původních plánů na stavbu vily dochovalo, je kolorovaný nákres uličního průčelí a průřez vily od západu s původním balkonem. Bohužel jméno stavitele chybí. Možná jím byl někdo z okruhu Jana II. knížete z Liechtensteina, jeho myslivny a lesovny nesou podobné, i když jednodušší znaky. V jeho službách dlouhá léta pracoval stavitel Karl Weinbrenner (15. 10. 1856 v Brně – 1. 1. 1942 v Praze), vedoucí knížecího stavebního úřadu v Lednici. V roce 1909 odešel přednášet na německou Vysokou školu technickou v Praze, kde své působení ukončil v roce 1926 a uvolnil si ruce pro další projekty. Nicméně pro knížete projektoval i nadále. Prvky, které jeho stavby charakterizují, jsou v jisté míře uplatněny

Nákres vily, archiv stavebního odboru Magistrátu města Olomouce.

i na Quiczalově vile, např. členitost půdorysu a různorodost střech, zdůraznění nároží bosáží, řešení falešného hrázdění, použití oblouků či kosočtverců, ohrazení z kamenných podezdívek se sloupky s výplní tyčovým plotem apod. Ovšem jasný důkaz pro jeho autorství nemáme.

Vila byla tedy postavena v romantizujících formách německé neorenesance s využitím falešného hrázdění (tzv. tyrolský styl). Jedná se o patrovou podsklepenou volně stojící zděnou a hladce omítnutou vilu postavenou na členitém zhruba čtvercovém půdorysu se značně členitou střechou. Stojí v zahradě, z níž se zachoval valouny dlážděný chodník. V severním průčelí (do Radíkovské ulice) před líc průčelí předstupuje rizalit krytý sedlovou střechou a po jeho pravé straně vystupuje z půdorysu patrová věž ukončená jehlancovou střechou, kterou na protější straně vyvažuje kamenný opěrný sloup. Každá strana domu je pohledově řešena jiným způsobem. Dvě přístupová otevřená kamenná schodiště s litinovým zábradlím jsou přistavěna k fasádě domu na západní a jižní straně. Hrázděná konstrukce uplatněná v podkroví je patrně jen zdobným prvkem. Nároží zdobí bosáž z kamenných kvádrů. Pozemek obepíná kamenná zídka se sloupky a na ní postaveným dřevěným plotem, která se nezachovala v původní celistvosti.

Bývalá Quiczalova vila na Svatém Kopečku vzdáleně připomíná slavnější a o něco starší objekty, jako jsou Liebiegova vila v Liberci, jejíž nejstarší část postavil v letech 1896/1897 místní architekt a stavitel Adolf Bürger, vila Wilheminy Philippsové v Litoměřicích z roku 1905 nebo vila v České Kamenici z roku 1908, kterou projektoval architekt Josef Weinolt.

Z venkovního pohledu se jako původní jeví venkovní dveře, výplně sklepních okýnek, litinové zábradlí na venkovních schodištích a na balkoně, ornamentální kovový prvek pod stropem na verandě, některé okenice atd. Naopak okna byla nahrazena novými s jiným dělením, příp. zazděna, okna v nárožní věžičce přišla o kovovou mříž, chybí ozdobné vázy na zábradlí balkonu apod. Nové prvky jako plastová stříška, zástěna či nový balkon apod. by při rekonstrukci vily šly snadno odstranit.

Po dokončení stavby rodinné vily její historie pokračovala. Např. v polovině ledna 1937 výstavný objekt přilákal zloděje, kteří již předtím vnikli do spížírný hostinského Josefa Měchury, nájemce restaurace v Katolickém domě a způsobili škodu asi za 1.400 Kč. Titíž pachatelé se ještě vloupali „do bytu“ lesního správce I. Quiczaly a odcizili tam šatstvo, prádlo a 20 kg cukru, vše v ceně 800,- Kč.

Podle Stanislava Krejčího, I. Quiczala ml. již jako důsledný Kreisleiter SS a horlivý příslušník ještě jiných německých složek, usiloval v roce 1939 o zabrání celého Svatého Kopečka do Sudet. Chtěl, aby jeho vila, stojící blízko rozcestí Radíkov – Lošov, byla vklíněna do německého okupačního území. Nestalo se tak, demarkační čára byla vytýčena až za Radíkovem, to se ale zanedlouho změnilo. Od 2. října 1941 byl I. Quiczala ml. členem obecního zastupitelstva. Za půl roku mu Zemský úřad v Brně 8. dubna 1942 na základě rozhodnutí Oberlandratu v Olomouci ze dne 25. března 1942 změnil rodné jméno a příjmení z Ignaz Quiczala na Ignatz Quiland.

Údajně vždy, když chtěla německá tajná policie někoho zatknout, prvně navštívila I. Quilanda, který prý měl vliv na další postup. Jediný syn, Ignatz Quiczala, následně Quiland, se občas scházel s českou omladinou. Choval se sice přezíravě, a ač byl vychován ve velkoněmeckém duchu, nijak neprovokoval. Na závěr války údajně sloužil u elitní jednotky Wehrmachtu, a to u padákových myslivců (tj. výsadkářů).

Po osvobození v květnu 1945 je Ignatz Quiland zmíněn pod jménem Hynek Kvíčala v č. p. 10, jeho vila byla zabavena a státem vyvlastněna. Nejmladší Ignatz Quiland se svou matkou byli koncem května 1945 zajištěni a dne 26. dubna 1946 se usnesla rada MNV, že „nemá námitek proti odsunu Quilanda, býv. lesního správce, spadá-li mezi pojem hromadných zločinů“. Údajně byl revírník I. Quiland ml. prvně poslán do dolů v Čechách, jeho manželka byla odsunuta a syn rovněž. Až dne 13. března 1950 se místní národní výbor rozhodl, že doporučí soudu, aby I. Quilandovi ml. zbytek trestu prominul. Potom následovalo vyhoštění z republiky.

V březnu 1946 uvažovalo MNV umístit ve vile byty pro lékaře a učitele. V roce 1948 se do ní nastěhovali František Schenk, pozdější tajemník MNV Václav Dostál a zámečník Josef Sokol. K 1. lednu 1950 byla vila přidělena Místnímu národnímu výboru Svátý Kopeček. To již byla částečně vykradena, další věci se jistě prodaly ve veřejné dražbě. K roku 1952 pak přešla pod správu Komunálního bytového podniku v Olomouci.

V roce 1970 projevila neuvedená osoba zájem o koupi Quiczalovy vily, jak vyplývá z přípisu z 15. ledna 1970, kterým finanční odbor Okresního národního výboru Olomouc sděloval MNV Svátý Kopeček, že tento objekt nemá charakter rodinného domku a nelze ho rozprodat ani po jednotlivých bytech. Jedinou možností, kdy by mohl MNV vilu prodat, by bylo splnění zákonné podmínky, že všichni nájemníci by si zakoupili část domu, kterou momentálně obývají. S tímto řešením nikdo z nájemníků nesouhlasil. Proto rozhodnutím ONV Olomouc „zůstane tedy dům č. p. 138 jako neprodejný do osobního vlastnictví občanům i nadále ve správě Místního národního výboru na Kopečku u Olomouce“.

Současní majitelé projevíli zájem o koupi vily na jaře 1982. Před prodejem znovu nabídl Podnik bytového hospodářství Olomouc jednotlivé bytové jednotky stávajícím nájemníkům do osobního vlastnictví. Ve vile tehdy žili Zdeněk Čihánek, ve sklepním bytě Jan a Emilie Rajmundovi nejméně od roku 1977, Ludmila Povýšilová od roku 1977 (zpočátku i s manželem Antonínem) a Emilie Kavecká či Kawecká. Opět všichni odmítli, a proto v roce 1983 mohlo dojít k uzavření kupní smlouvy se zájemci o celý objekt. Emilie Kavecká (Kawecká) zůstala do roku 1984.

Historie objektů je především historií osob, které je vytvořili nebo v nich žili. A tak tomu bylo i v tomto případě.

Jana Krejčová

Nové publikace

Svatý Kopeček: Dějiny obce a městské části

Na začátku prosince 2020 byla vydána publikace o minulosti Svatého Kopečku. Historik a archivář Jakub Huška v ní seznamuje čtenáře nejen s dějinami jednoho z nejvýznamnějších mariánských poutních míst Moravy, ale také se sociálním, kulturním a politickým životem obce „ve stínu“ svatokopeckého chrámu. Kniha obsahuje na základě nejnovějších poznatků odborné historické literatury ucelené shrnutí o vzniku a vývoji zdejší městské části.

František Prášil

Náš Bernard. Směřuji k Bohu a Bůh je láska

Římskokatolická farnost na Svatém Kopečku u Olomouce vydala knihu vzpomínek na svatokopeckého faráře P. Bernarda Petra Slabocha, O.Praem., který by se v březnu letošního roku dožil padesáti let. Otec Bernard pocházel z Úhonic u Kladna. Během vysokoškolského studia prožil vnitřní konverzi. Roku 1994 se rozhodl vstoupit k premonstrátům na Strahově. Slavné sliby složil 1. května 1999. Vysvěcen na kněze byl 29. června 2000. Jeho prvním působištěm byla Jihlava a Dlouhá Brtnice, kde byl kaplanem. O dva roky později odešel do Doksan, odkud spravoval sousední Brozany a Dolánky. Na Svatý Kopeček přišel roku 2005. Poutnímu místu zasvětil zbytek života, o čtyři roky později převzal vedení farnosti. Zemřel 7. ledna 2020 po neúspěšné léčbě akutní leukémie ve Fakultní nemocnici v Olomouci. Pohřben je v rodné obci.

Publikace je dostupná ve veřejných knihovnách.

Martin Kučera

Dodatek k příspěvku 150 roků poštovního úřadu na Svatém Kopečku

Ve Stráži lidu, měsíčníku levicové orientace, v čísle 74 vydaném 28. března 1947, je na straně dvě zpráva, týkající se svatokopeckého poštmistra a jeho novorozeného syna. Nejdůležitější na ní je přesný záznam tehdejší atmosféry, na kterou dnes již mnozí zapomněli a která právě proto stojí za připomenutí:

Vzácný kmotr. Manželce poštovního zaměstnance ze Sv. Kopečka soudr. Žaludy narodil se v olomoucké porodnici zdravý chlapec. Sedmé dítě! Mladá matka, otec 36letý. Od manželky poštmistra na Sv. Kopečku dostáváme do redakce telefonickou zprávu, že odpoledne koná se křest a že dosud nemají kmotra.

Za pět minut na to ujednáno s představitelem okresu soudr. Ladislavem Bernatským, předsedou ONV v Olomouci, že kmotrem bude on. Komunisté jsou vždy na pravém místě!

Vzácný kmotr má ještě jiné důležitější povinnosti. Hodinu před křtem vidíme ho, jak zahajuje okresní konferenci KSČ, poté se omlouvá delegátům konference a sděluje, že jde ke křtu malého proletářského přírůstku národa. Delegáti potleskem souhlasí.

Chvíli nato v porodnici.

Mladá matka s rysy starosti v obličeji slzí dojetím, když se jí představuje předseda ONV s redaktorem Stráže lidu. Políbí kytky podávanou jí předsedou ONV, má radost z dortu i z částky 1.000 Kčs, kterou dostává nový světoobčánek do vínku. Neví, jaké jméno by měla dát synáčkovi.

„Ladislav, po soudruhu předsedovi“, rozhoduje se. V pláči třinácti křtěných novorozeňat dívá se klidně malý Láďa. Nevydal hlásku ani tehdy, když při křtu několik krůpějí skropilo jeho hlavu.

Máma slibuje za něho, že vychová z drobečka dobrého člověka, občana republiky, dobrého komunistu. Však má tak vzácného kmotra a ví o něm již mnoho soudruhů a soudružek v Olomouci, kteří na besedě Stráže Lidu věnovali mu 1.400 Kčs, doplněných komisi žen KSČ na plných 2.000 Kčs.

Až doroste, dostane více: dostane možnost být hrdým členem komunistické strany Československa.

Bude mít právo říci: Já jsem komunist, a kdo je více!

Vysvětlivka: Ladislav Bernatský, narozen 31. května 1904 v Moravské Loděnici, tj. nyní m. č. Bohuňovic, básník a redaktor, člen Komunistické strany Československa, od 23. února 1947 předseda Okresního národního výboru Olomouc-venkov. Dne 25. února 1948 byl zvolen předsedou krajského akčního výboru Národní fronty pro kraj olomoucký, v letech 1949–1950 byl předsedou Jednotného národního výboru v Olomouci. Poté po stranických čistkách již pracoval jako účetní v Jednotném zemědělském družstvu v Majetíně a od roku 1961 byl předsedou JZD Velký Týnec. Zemřel 8. ledna 1982 v Olomouci.

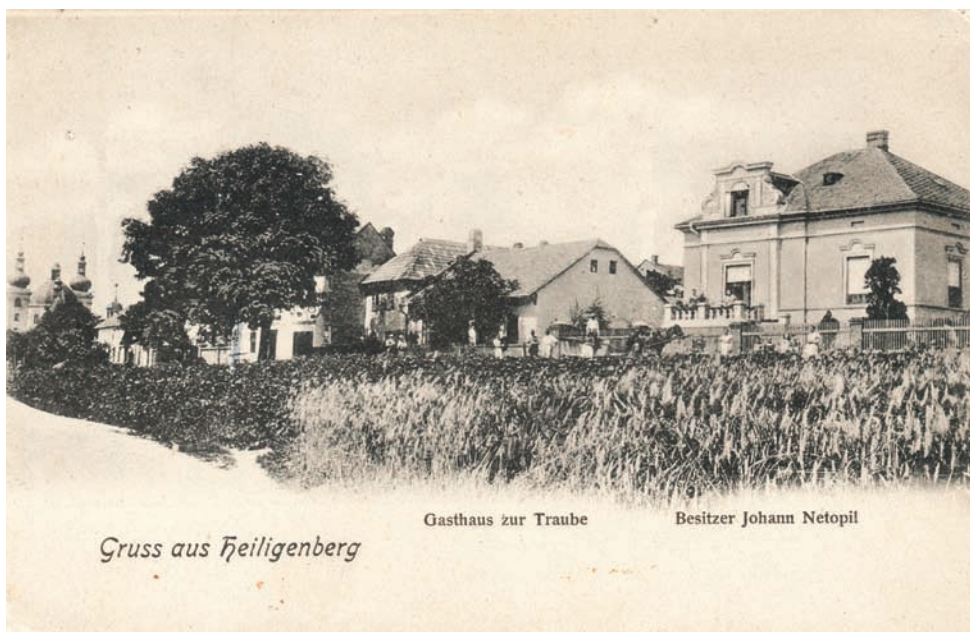
Přesný opis a komentář pořídila J. Krejčová.

Dodatek k článku *Jan Fabel, řezbář a pozlacovač na Svatém Kopečku u Olomouce*

V minulé ročence byl publikován článek Jan Fabel, řezbář a pozlacovač na Svatém Kopečku u Olomouce. Autorka Jana Krejčová dohledala další důkaz jeho činnosti na Svatém Kopečku. V roce 1889 Jan Fabel čistil nástěnné malby v kostele Navštívení Panny Marie, resp. Čtyři světadíly s prosbami k Panně Marii od Johana Stegera, přemalované v roce 1731 Janem Kryštofem Handkem. U vyobrazení Ameriky zanechal svůj záznam: Pur. 1889 Joh. Fabel. J. Fabel byl rovněž mezi těmi, kteří své povozy v roce 1909 (a možná i v jiných letech) nabídli poutníkům z Prostějova směřujícím do Křtin a do Sloupu. Metoděj, jeho syn a pokračovatel v řemesle, patřil mezi dodavatele oltářů Božího hrobu do našich kostelů.

Jana Krejčová

Nálezy ze soukromé zahrady

*Pohlednice Netopilova
hostince U hroznu.
Cejchovaná sklenice s nápisem
Jan Netopil. Byla nalezena na
soukromé zahradě, soukromá
sbírka, i dále.
Chlebová raznice z dvacátých
až třicátých let 20. století
s iniciálami M(arie)
N(etopilová) Sv(atý)
K(opeček).*

Vysvětlivka: Jan Netopil (14. 5. 1851 – 12. 3. 1918) byl svatokopeckým pekařem a hostinským. Po jeho úmrtí v řemesle pokračovala manželka Marie (23. 1. 1869 – 24. 4. 1937).

Errata aneb Kdo nic nedělá, nic nepokazí

V článku J. Krejčové Poslední svatokopecký zvoník (Svatokopecká ročenka 2019, s. 42) se vyskytla chyba, resp. překlep. Datum narození Josefa Konečného opravujeme na rok 1849.

Adolf Kašpar, procesí ze Svatého Kopečka, akvarel, 1909, kopie soukromá sbírka.

Svatý Kopeček v díle malířů a grafiků

Adolf Kašpar

(27. prosince 1877 v Bludově – 29. června 1934 v Železné Rudě)

Tvořil tak, jak cítil – v duchu a tradici Josefa Mánesa a Mikoláše Alše. Jeho talent objevil olomoucký nakladatel Romuald Promberger. A. Kašpar pak byl žákem Maxe Pirnera, za dalším studiem odešel do Mnichova a Paříže. Malíř, grafik a rozený ilustrátor doprovázel svými jedinečnými kresbami, akvarely atd. desítky publikací včetně českých klasiků. Před započatím práce vždy knihu přečetl, zajel do místa jejího děje studovat kraj, chalupy, kroje a typy lidí a vcítil se do atmosféry knihy. Jeho vztah k Hané a Hanákům je zřejmý z jeho díla, i když žil v Praze, Lošticích a na Rusavě. Vytvořil také několik kreseb a grafik z nedalekého Libavska (Nepřívaz, Jestřabí či Hluboček). Na to, že jezdil do Hluboček k bratrovi, který tam byl učitelem a na to, že na jedné z kreseb zachytil A. Kašpar krajinu táhnoucí se ke Svatému Kopečku, upozornil před časem Marek Bohuš. Místo, kde při kreslení stál, se nazývá *Kašparova vyhlídka*. Reprodukovaný akvarel z roku 1909 byl převzatý z <https://artalk.cz/2012/01/28/kaspar-ve-zline/>, za upozornění děkuji J. Andresovi st. a J. Andresovi ml.

Jana Krejčová

Motto ročenky:

Svatý Kopeček je „nejvlídnější a nejkrásnější místo Olomouce“.

Johann Alexius Eckberger, 1787.

Fotografie k rozhovoru Muzeum jako živý prostor: *Justus van den Nypoort, Anděl Strážce s poutníkem putujícím k milostnému obrazu na Sv. Kopečku, 1692, foto archiv autorů nové expozice v areálu svatokopecké baziliky.*